

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 7. detsember 2023
(OR. en)

16406/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0447(COD)

VETER 111
AGRI 793
AGRILEG 339
CODEC 2410

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. detsember 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 769 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, milles käsitletakse koerte ja kasside heaolu ja nende jälgitavust

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 769 final.

Lisatud: COM(2023) 769 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 7.12.2023
COM(2023) 769 final

2023/0447 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
milles käsitletakse koerte ja kasside heaolu ja nende jälgitavust

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

2023. aastal korraldatud Eurobaromeetri uuringu kohaselt¹ on 44 %-l liidu kodanikest lemmikloomad ja 74 % kodanike hinnangul tuleks lemmikloomade heaolu praegusest paremini kaitsta. Kuus kümnest Euroopa kodanikualgatusel, mis on siiani edukad olnud, on seotud loomade heaoluga, mis kajastab olulisust, mida kodanikud loomade paremale kaitsele üldiselt omistavad.

2021. aastal oli ELi kodanikel hinnanguliselt 72,7 miljonit koera ja 83,6 miljonit kassi². Koerte ja kassidega kaubeldakse laialdaselt³ kutsikaid ja kassipoegi müüvate kasvanduste ja muude ettevõtete, eelkõige lemmikloomapoodide kaudu, mis müüvad igas vanuses kasse ja koeri. Koeri ja kasse loovutavad ka varjupaigad, kas müües neid, andes neid uutele omanikele või pakkudes uut kodu päästetud, hulkuvatele või soovimatutele koertele ja kassidele. Kuigi osa nõudlusest koerte ja kasside järele rahuldavad litsentsitud kasvatajad, kes järgivad loomade heaolu rangeid nõudeid, on paljude koerte ja kasside puhul toimunud ebaseaduslik kaubandus ja vedu, sh kolmandatest riikidest.

ELi kooskõlastatud meetme kontekstis, mis käsitleb ebaseaduslikku kauplemist⁴ kasside ja koertega ning mis korraldati 2022. ja 2023. aastal,⁵ koguti tõendeid märkimisväärses koguses dokumentide võltsimise, eksitava teabe ning koerte varjatud kaubandusliku liikumise kohta, mida esitati mittekaubandusliku liikumisena, et kasutada ära vähem rangeid kontrollieeskirju. ELi täitemeetme kehtivuse ajal koostasid liikmesriigid toidu- ja söödaalases kiirhoiatussüsteemis (edaspidi „iRASFF“) 467 teatist, et küsida abi juhtumite puhul, millega seoses kahtlustati pettuste toimepanemist. See ELi kooskõlastatud meede võimaldas teha kindlaks juhtumite kogumid, mille puhul kahtlustati, et ettevõtjad tegelevad pettusega, ning ELi kooskõlastatud meetme ajal on mitmes ELi liikmesriigis algatatud vähemalt 47 kohtumenetlust. 45 % iRASFFi teatistest käsitles pettusekahtlust seoses koerte ümberpaigutamisega kolmandatest riikidest. Kooskõlastatud meede võimaldas avastada võltsitud loomatervise sertifikaate ja marutaudi antikehade tiitrimise teste, võltsitud lemmikloomapasse ning ebaseaduslikku kauplemist Venemaalt ja Valgevenest pärit koerte ja kassidega.

See nõuetele mittevastav kasvatamine ja ebaseaduslik kaubandus tekitab suuri probleeme seoses asjassepuutuvate koerte ja kasside heaolu, sh tervisega, ning võimaliku tulevase lemmikloomaomaniku heaoluga. Seda näitlikustavad probleemid,

¹ Euroopa Komisjon, Eurobaromeetri eriuuring 533 „Attitudes of Europeans towards Animal Welfare“ (Eurooplaste suhtumine loomade heaolusse), välitöö: märts 2023.

² FEDIAFi 2023. aasta aruanne, <https://europeanpetfood.org/about/annual-report/>.

³ Iga-aastane nõudlus ELis ainuüksi koerte järele võib ületada 8 miljonit looma aastas.

⁴ Euroopa Komisjon teeb ebaseadusliku loomakaubanduse (sh kasside ja koertega ebaseadusliku kauplemise) tõkestamisel tihedat koostööd Europoliga, sh kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (edaspidi „EMPACT“) kontekstis, mis on platvorm, mille eesmärk on rakendada 2021. aasta teatist ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia kohta ning muid asjakohased ELi poliitikameetmeid, strateegiaid ja tegevuskavasid, ning mis põhineb neil.

⁵ Euroopa Komisjon, tervise ja toiduohutuse peadirektoraat, *Illegal trade of cats & dogs, EU enforcement action* (Ebaseaduslik kauplemine kasside ja koertega, ELi täitemeede), 2023, doi:10.2875/236344.

millest on teatatud mitmes iRASFFi teatistes, näiteks haigete kutsikate kohta, kes ei jõudnud sihtkohta, kuna nad tuli parvoviiruse tõttu eutaneerida; *Brucella Canise* positiivse testiga koerte kohta; äärmiselt suure stressi all kannatavate koerte kohta; kõhulahtisusega, hingamisteede nakkustega, janusse ja hooletusse jäetud koerte kohta. Mõned muud iRASFFi teatised käsitlevad loomade julma kohtlemise uurimisi. Veel käsitlevad teatised keha muutvate operatsioonide, näiteks kutsikate kõrvade ja saba lõikamise juhtumeid.

Lisaks sellele on viimastel aastatel hakatud kasse ja koeri üha enam müüma veebiplatvormide ja sotsiaalmeedia kaudu. Paljudes nende platvormide kuulutustes pakutakse loomi, kes pärinevad vastutustundlike kasvatajate asemel kasvatajatelt või lemmikloomapoodidest, keda kahtlustatakse ebaseaduslikus tegevuses, või loomi, keda hoitakse nende heaolu kahjustavates tingimustes. Liikmesriikidel on sageli keeruline koerte ja kasside päritolu kindlaks teha, kuna nende loomade identifitseerimise süsteemi kasutatakse ainult siis, kui loomi viiakse ühest liikmesriigist teise või kaugemale, ning kuna puudub ühtne registreerimissüsteem.

2020. aastal võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni⁶ ebaseadusliku lemmikloomakaubanduse kohta ELis, kutsudes üles võtma kasutusele ühtlustatud ja kogu ELi hõlmava kasside ja koerte kohustusliku identifitseerimise ja registreerimise süsteemi, et tõkestada ebaseaduslikku kaubandust. Parlament tegi samuti ettepaneku, et veterinaararst peaks lemmikloomad kiibistama ja kandma nad riiklikku andmebaasi ning tuleks parandada internetikuulutuste kaudu lemmikloomi ostvate tarbijate kaitset.

2010. aastal kutsus nõukogu komisjoni üles „uurima erinevusi meetmetes, mille liikmesriigid on võtnud seoses kasside ja koerte kasvatamise ning nendega ELis kauplemisega ning vajaduse korral koostama poliitikavariandid siseturu ühtlustamiseks“⁷. Seejärel avaldas komisjon uuringu,⁸ milles tehti kindlaks lahknevad riiklikud õigusaktid, mis käsitlevad koerte ja kasside kasvatamist liidus, ning tuvastati süstemaatilise identifitseerimise, registreerimise ja kontrolli puudumine koerte ja kasside liidus liikumise puhul. Uuringus tehti samuti kindlaks heaoluga seotud probleemid, mis tulenevad pidamisalade tingimustest nii kasvandustes kui ka müügikohtades⁹. 2022. aastal kutsusid 20 liikmesriiki¹⁰ nõukogus komisjoni üles võtma vastu ühise ELi õigusakti koerte kaubandusliku pidamise ja müügi kohta, sh ühtlustatud jälgitavuseeskirjad¹¹.

⁶ Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2020. aasta resolutsioon ELi siseturu ja tarbijate õiguste kaitse kohta ebaseadusliku lemmikloomadega kaubitsemise negatiivse mõju eest (2019/2814(RSP)).

⁷ Nõukogu 29. novembri 2010. aasta järeldused koerte ja kasside heaolu kohta:

⁸ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/118076.pdf.

⁹ „Study on the welfare of dogs and cats involved in commercial practices“ (Uuring nende koerte ja kasside heaolu kohta, kellega kaubeldakse), Euroopa Komisjon, 2015: https://food.ec.europa.eu/system/files/2016-10/aw_eu-strategy_study_dogs-cats-commercial-practices_en.pdf.

¹⁰ Riskid loomade heolule võivad olla mitmesugused: keha muutvad operatsioonid, sugulusaretus, püsivad käitumisprobleemid, kuritarvitamine, väärkohtlemine, parasiidid või bakteriaalsed ja viirusnakkused, füüsiline kuritarvitamine, geneetilised defektid, välimikuga seotud haigused.

¹¹ DK, DE, LT, SE, BG, LV, CY, BE, CZ, LU, IE, PT, FI, NL, SK, EE, MT, SI, ES, HR.

¹¹ Põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 21. veebruari 2022. aasta kohtumine.

Mitu liikmesriiki on lemmikloomade kaitse Euroopa konventsiooni¹² allkirjastamisega samuti võtnud kohustuse kaitsta kasside ja koerte heaolu.

Puuduvad ELi õigusaktid, mis käsitlevad koerte ja kasside heaolu. On olemas ELi õigusaktid, mis käsitlevad koerte ja kasside kaitset nende teaduslikul eesmärgil kasvatamise, loovutamise ja kasutamise ajal¹³. Samuti on olemas mõned konkreetsed ELi nõuded koerte ja kasside vedamise kohta,¹⁴ millega kehtestatakse nende vedamiseks vanuse alampiir¹⁵. ELi õigusaktid hõlmavad ka kasside ja koerte liikumist loomataudide kontekstis, eelkõige marutaudi infektsiooni puhul, kas siis, kui nende suhtes kohaldatakse neid loomatervise nõudeid ühest liikmesriigist teise ja kolmandatest riikidest liikumise kontekstis¹⁶ või kui nad liiguvad koos omanikega ja nende liikumine on mittekaubanduslik¹⁷.

Puuduvad konkreetsed ELi kohustused, mis on seotud koerte ja kasside müügi veebiplatvormide kaudu, kuid kohaldatakse määruse (EL) 2022/2065 („digiteenuste määrus“)¹⁸ horisontaalseid sätteid. Digiteenuste määrusega reguleeritakse veebipõhiste vahendusteenuste osutajate, sealhulgas selliste veebiplatvormide nagu sotsiaalmeedia ja internetipõhiste kauplemiskohtade kohustusi seoses nende teenuste kasutajate pakutava ebaseadusliku sisu, kaupade või teenustega. Digiteenuste määrusega on eelkõige sätestatud mitu veebiplatvormide hoolsuskohustust, mis on asjakohased kavandatud määruse puhul, sealhulgas „kauplejate tegevuse jälgitavuse“ põhimõtte kehtestamine ja kohustus kohandada oma veebiliidest nii, et see võimaldaks kauplejatel järgida kohaldatavat liidu õigust. Lisaks sellele hõlmab digiteenuste määrus mis tahes liiki ebaseaduslikku sisu, nagu on määratletud siseriiklikus või ELi õiguses, ning seega käsitletakse kõnealuse määruse kohaselt ebaseaduslikuna mis tahes sisu, mida käsitatakse ebaseaduslikuna liikmesriigi või liidu õigusakti alusel, ning kohaldatakse sellest tulenevaid kohustusi.

Koerte ja kassidega kauplemine on väga tulus, kusjuures koerte ja kasside müügi hinnanguline aastane väärtus ELis moodustab 1,3 miljardit eurot,¹⁹ ning seega on see atraktiivne ettevõtjatele, kes on valmis kasutama ebaõiglaseid või isegi ebaseaduslikke kaubandustavasid. Mõned ettevõtted peavad koeri või kasse halbades

¹² Euroopa Nõukogu, lemmikloomade kaitse Euroopa konventsioon, [CETS 125 - European Convention for the Protection of Pet Animals \(coe.int\)](https://conventions.coe.int/T/C/ETS/Texts/ETS125.htm).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33).

¹⁴ Nõukogu 22. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT L 3, 5.1.2005, lk 1).

¹⁵ Komisjon on võtnud vastu ettepaneku, et muuta ja täiendada neid norme, mis käsitlevad loomade ning eelkõige koerte ja kasside heaolu nende vedamise ajal.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 998/2003 (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus 2022/2065/EL, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).

¹⁹ IBF International Consulting, VetEffect, Wageningen University & Research Centre (WUR), Istituto Zooprofilattico Sperimentale dell'Abruzzo e del Molise "G. Caporale" (IZSAM), Study on the welfare of dogs and cats involved in commercial practices (Uuring kaubanduslike tavadega hõlmatud koerte ja kasside heaolu kohta), 2015, lk 6 (https://food.ec.europa.eu/system/files/ro?file=2016-10/aw_eu-strategy_study_dogs-cats-commercial-practices_en.pdf).

tingimustes, kurnavad emaseid, et saada aastas mitu pesakonda, jätavad loomad hooletusse toidu, pidamisalade, tervise ja hügieenitingimuste seisukohast ning müüvad neid liiga noorelt (kuna neid on lihtsam müüa ja odavam toota). Seetõttu tekivad paljudel loomadel füüsilised defektid või on nad haiged ega saa parasiitide vastast ravi. Neil loomadel tekivad sageli ka käitumishäired varajase võõrutamise või väärkohtlemise tõttu. Nad võidakse ka valesti identifitseerida, et vältida nende päritolu tuvastamist.

See olukord tekitab samuti ootamatuid ja ebaõiglasi kulusid ostjatele. Nad peavad maksma, et ravida teatavaid haigusi või leevendada geneetiliste defektide mõju. See tekitab ka emotsionaalseid üleelamisi ostjatele, kui nad avastavad, et nende loomi ei ole enam võimalik ravida. Ostjad võivad samuti saada endale koera või kassi, kellel on tõsised käitumisprobleemid, mille tõttu on neid keeruline perekonnas pidada. Mõlemal juhul võib ostjatel tekkida vajadus loom eutaneerida. Lisaks sellele tekitab see olukord loomadele märkimisväärsed kannatusi, kuna loomi toidetakse halvasti, neid hoitakse ebamugavates ja ebatervislikes tingimustes ning neid koheldakse vahel halvasti, kuna loomahoolajatel ei ole piisavaid teadmisi.

Eri liikmesriikide õigusaktides on samuti suuri erinevusi, näiteks normides, mis käsitlevad kutseliste ja mitte-kutseliste kasvatajate eristamise künnist, paljundamise miinimum- ja maksimumvanust, koerte ja kasside identifitseerimist ja registreerimist, ning mis on samuti seotud probleemidega liikmesriigi õigusnormide rakendamisel siseturul, kus loomad vabalt liiguvad. Need erinevused, mis tõenäoliselt suurenevad, kui riiklikke norme muudetakse ja tugevdatakse teatavates liikmesriikides avaliku surve tõttu kiiremas tempos, samas kui teistes liikmesriikides on selles valdkonnas väga piiratud õiguslikud normid, tekitavad tõenäoliselt tõkkeid kasside ja koertega kauplemisele. See õõnestab kaubanduslike kasvatajate rangeid standardeid ning takistab neil saada kasu kasside ja koerte heaolu suurendavatest investeeringutest.

Igal aastal satub suur hulk kasse ja koeri kõikjal üle ELi kas riigi või mittetulundusühenduste hallatavatesse varjupaikadesse²⁰. Näiteks Belgias võeti 2021. aastal vastu 7 642 koera ja 25 926 kassi²¹ ning Hispaania iga-aastased arvud on veelgi suuremad, hinnanguliselt 100 000 koera ja 30 000 kassi aastas²². Eespool nimetatud koerte ja kasside kooskõlastatud meetme raames teatati kahtlustest, et teatavate varjupaikade kaudu toimub ebaseaduslik kauplemine koertega, kusjuures varjupaigad reklaamivad internetis imporditud koerte müüki ilma vajalike lubadeta ning märgivad lemmikloomapasside loomatervise sertifikaatidel valed andmed.

Varjupaigad tuleb kaasata käesoleva määruse kohaldamisalasse, isegi kui nende tegevus toimub erinevas keskkonnas kui kaubanduslike kasvatajate tegevus, ning kohaldada tuleb teatavaid nõudeid, olenemata sellest, kas nad viivad ellu majandustegevust või mitte, andes ära kasse ja koeri või otsides neile uusi kodusid, et tagada normide ja nende täitmise tagamise tulemuslikkus, eelkõige eesmärgiga vältida turu moonutamist tavade, mis võivad seisneda ebaõiglates konkurentsivõim

²⁰ Magnus, J., [A Starter Guide to Understanding and Working with Animal Shelters for Animal Sanctuaries](#) (Juhend algajatele loomakaitseasutustele varjupaikade mõistmise ning nendega koostöö tegemise kohta), Open Sanctuary, viimati vaadatud 2023. aasta novembris.

²¹ Flandria valitsus, loomade heaolu osakond, *Opgevangen dieren in Vlaamse dierenasielen 2021*, 2021, [Cijfers opgevangen dieren asielen 2021 - website.xlsx \(vlaanderen.be\)](#).

²² Fatjó, J. et al, „Epidemiology of Dog and Cat Abandonment in Spain (2008–2013)“ („Koerte ja kasside hülgamise analüüs Hispaanias (2008–2013)“), *Animals*, kd 5, 2, MDPI, lk 426–441, <https://doi.org/10.3390%2Fani5020364>.

võivad tarbijaid eksitada, ning et vältida ebaseaduslikku kauplemist kasside ja koertega.

Käesoleva ettepaneku siht on lahendada need probleemid, tehes ettepaneku ühtse raamistiku kohta, millel on järgmised eesmärgid:

- tagada loomade heaolu ühtsed miinimumnõuded ettevõtetes kasvatatavate või peetavate koerte ja kasside kasvatamiseks, pidamiseks ning turuleviimiseks,
- parandada liidu turule viidud või loovutatud kasside ja koerte jälgitavust, sh kui neid pakutakse müügiks või antakse ära internetis,
- tagada liidus koeri ja kasse pidavatele ning turule viivatele ettevõtjatele võrdsed tingimused,
- edendada loomahooldajate pädevust,
- täiendada koerte ja kasside importi käsitlevaid kehtivaid norme.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas loomade vedu ja loomataude käsitlevate kehtivate ELi õigusaktidega. See on samuti kooskõlas seadusandliku ettepanekuga vaadata läbi määrus, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ajal, mis võetakse vastu samal kuupäeval kui käesolev ettepanek.

Käesolevasse ettepanekusse lisatud nõue kasvanduste heakskiitmise kohta tugineb loomatervise määruse kehtivale nõudele ettevõtete registreerimise kohta²³. Liikmesriigid saavad tugineda loomatervise määruse alusel registreeritud ettevõtete loetelule, et teha kindlaks need ettevõtted, mida on vaja käesoleva ettepaneku alusel kontrollida ja heaks kiita.

Samal moel tuginevad käesoleva ettepaneku jälgitavuse nõuded üle piiri toimetatavate koerte ja kasside identifitseerimise nõuetele, mis on sätestatud loomatervise määruses, laiendades identifitseerimise nõuet kõigile koertele ja kassidele, kes viiakse turule või kes loovutatakse liidus, ning lisades nõude registreerida need koerad ja kassid riiklikes andmebaasides.

Loomatervise määrus ja liidu eeskirjad lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta²⁴ hõlmavad teatavaid nõudeid, mis käsitlevad koerte ja kasside toomist liitu. Kassid ja koerad peavad liitu liikumiseks reeglina pärinema kolmandast riigist, mille liit on kandnud loetellu loomatervise tagatiste alusel, ning kolmandas riigis asuv päritoluettevõtte peab olema registreeritud. Käesolev ettepanek tugineb neile nõuetele, kehtestades kohustuse, et kolmandad riigid peavad samuti andma tagatised oma loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrolli kohta käesolevas ettepanekus loetletud ettevõtete puhul, ning nõudes, et kasvandused tuleb lisaks registreerimisele ka heaks kiita. Mis puudutab jälgitavust, siis nõutakse loomatervise alaste õigusnormidega, et liitu toodavate koerte ja kasside nii kaubandusliku kui ka mittekaubandusliku liikumise puhul tuleb loomad identifitseerida mikrokiibiga. Nende jälgitavust reguleerivate sätete täitmiseks nõutakse käesoleva ettepanekuga, et liitu toodavate koerte ja kasside puhul peab

²³ Loomatervise määruse alusel kohaldatakse heakskiitmise nõuet ainult nende varjupaikade suhtes, kes viivad loomi teistesse liikmesriikidesse, ja kogumiskeskuste suhtes.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 576/2013 lemmikloomade mittekaubandusliku liikumise kohta (ELT L 178, 28.6.2013, lk 1).

sihtkoha omanik tagama nende registreerimise mõnes liikmesriigi andmebaasis. Seeläbi tagatakse rohkem vahendeid nende loomade kontrollimiseks.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas liidu tegevuspõhimõtetega, mis käsitlevad digiteenuste ühtset turgu. Näiteks internetipõhiseid teenuseid käsitlevad sätted on koostatud nii, et need oleksid kooskõlas digiteenuste määrusega (määrus (EL) 2022/2065).

Käesoleva ettepanekuga ei muudeta veebiplatvormide vastutusest vabastamist määruse (EL) 2022/2065 artiklis 6 sätestatud tingimustel. Lisaks sellele ei kehtestata sellega mingit üldist kohustust jälgida talletatud teavet ega otsida aktiivselt ebaseaduslikule tegevusele osutavaid fakte või asjaolusid; see on kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 8. Need kohustused täiendavad, aga ei asenda digiteenuste määrusega veebiplatvormidele kehtestatud kohustusi ning ei ole nendega vastuolus, sh kohustused, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega kauglepinguid. Digiteenuste määrusega on kehtestatud ühised kohustused ELis teenuseid osutavatele veebiettevõtetele, sealhulgas toodete ja teenuste müüki vahendavatele veebiplatvormidele. Digiteenuste määrukses on sätestatud integreeritud nõuetelevastavuse kohustus, mille kohaselt peavad platvormid projekteerima ja korraldama oma internetipõhiseid kasutajaliideseid viisil, mis võimaldab kuvada teatavat teavet (kuid ainult „kauplejaks“ kvalifitseeruvate teenuseosutajate puhul) ja võtta maha ebaseaduslikud kuulutused.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõige 2 ja artikkel 114, kuna käesolev ettepanek käsitleb kasside ja koerte kasvatamist, nende pidamist ja nendega kauplemist; tegemist on aluslepingu I lisaga hõlmatud elusloomadega, ning ettepaneku eesmärk on tagada koerte ja kasside siseturu ladus toimimine, mille puhul ei ole loomade heaolu käsitlevad üldnõuded piisavad; vältida nende loomadega kauplemise moonutusi ja selle tõkkeid, mis tulenevad erinevatest loomade heaolu käsitlevatest siseriiklikest õigusnormidest, tagades samal ajal kõrgetasemelise loomade heaolu ja tarbijakaitse, sh ebaseadusliku kauplemise eest.

- Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Käesoleva ettepaneku eesmärk on reguleerida koerte ja kassidega kauplemist siseturul, sh impordi kolmandatest riikidest, et tagada sektori mõistlik areng ning vältida kaubandustõkkeid ning kasside ja koertega ebaseaduslikku kauplemist, kindlustades samal ajal loomade heaolu kõrgetasemelise kaitse. Neid eesmärke ei saa liikmesriigid üksinda saavutada ning nende nimel tuleb tegutseda liidu tasandil. Kui liikmesriigid tegutseksid üksinda, siis võiks see põhjustada siseturu täiendava killustatuse. Kõnealused loomade heaolu kaitse taseme erinevused jäävad tõenäoliselt püsima ja neid süvendab reageerimine kodanike nõuetele, mille tulemusena killustub kasside ja koerte siseturg.

Näiteks teatavat liiki valu tekitavate tavade keelamine (kõrvade ja sabade lõikamine) teatavates liikmesriikides, aga mitte teistes, kahjustab kauplejaid, kes tagavad jätkuvalt loomade heaolu kõrge taseme, kuna nad ei saa kasu oma investeeringutest rangetesse heaolustandarditesse, kui nad kauplevad piiriüleselt. Selle tulemusena

võidakse paigutada tootmine ümber liikmesriikidesse, kus selliseid keelde ei kohaldata.

Varjupaigad tegutsevad sageli piiriüleselt, kuna internetipõhised teenused on juurdepääsetavad, ja reklaamivad varjupaika sattunud loomade tasuta üleandmist. Mõned varjupaigad võivad samuti pakkuda kasse ja koeri müügiks. Võttes arvesse, et varjupaigad viivad turule märkimisväärses koguses loomi, on vaja kaasata nad käesoleva määruse kohaldamisalasse, hoolimata sellest, kas nende tegevust võib pidada majandustegevuseks, kuna vähemalt mõistlikud kulud hüvitatakse. Seetõttu tuleks varjupaigad kaasata käesoleva määruse kohaldamisalasse ja nende suhtes kohaldada määruse teatavaid nõudeid, mis käsitlevad loomade heaolu viit valdkonda, loomahooldajate pädevust, veterinaararstide kontrollkäike ning loomade identifitseerimist ja registreerimist.

Koerte ja kasside jälgitavus on hädavajalik, et tõkestada ebaseaduslikku kauplemist nende loomadega. Praegu on keeruline tagada liidu turule tarnitavate koerte ja kasside jälgitavust. Kuna koerte ja kassidega saab liidus kaubelda piiriüleselt ning olemasolevad riiklikud andmebaasid ei ole koostalitlusvõimelised, ei ole konkreetsete liikmesriikide riiklikul tasandil tehtud algatuste abil võimalik olemasolevaid lünki kõrvaldada ning vajalik on sekkumine liidu tasandil. Tõhususe tagamiseks tuleks jälgitavuse sätteid kohaldada kõigi liitu tarnitavate koerte suhtes, olenemata nende sihtotstarbest.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva ettepanekuga kehtestatakse loomade heaolu miinimumnõuded koerte ja kasside kasvatamiseks, pidamiseks ning liidu turule viimiseks. Need normid on hädavajalikud, et kaitsta siseturu toimimist, ning ei lähe kaugemale sellest, mis on sel otstarbel vajalik.

Eelkõige ei kohaldata käesoleva ettepaneku sätteid, mis käsitlevad kasvatamist ja ettevõtetes pidamist, väga väikeste ettevõtete suhtes. Aastas vähem kui teatava arvu pesakondade kasvatajate suhtes ei kohaldata norme, mis käsitlevad koerte ja kasside kasvatamise ning pidamise viisi, ning nad peavad ainult koerad või kassid enne nende liidu turule viimist identifitseerima ja registreerima. Sarnast lähenemisviisi kasutatakse varjupaikade ja lemmikloomapoodide puhul, mis peavad väikeses koguses koeri ja kasse, millelt nõutakse ainult koerte või kasside identifitseerimist ja registreerimist enne nende loovutamist liidus. Võttes arvesse, et varjupaigad ei tegutse üldjuhul kasumi eesmärgil, ei kohaldata nende suhtes mitut kasvanduste ja lemmikloomapoodide jaoks kohustuslikku nõuet, näiteks üksikasjalikke nõudeid pidamisalade (temperatuur, ruumi mõõtmed, valgustus) kohta, et tagada liidu eeskirjade proportsionaalsus varjupaikade jaoks.

Kuigi liidus koeri ja kasse loovutavad füüsilised ja juriidilised isikud peavad tagama, et loomad on kiibistatud ja registreeritud, on see lisaks vajalik, et tagada käesoleva määruse eesmärkide tulemuslik saavutamine, eelkõige et tõkestada ebaseaduslikku kaubandust, ning see on proportsionaalne, võttes arvesse kõnealuse nõude piiratud mõju füüsilistele isikutele, kes loovutavad koeri või kasse liidu turul (vt jaotis „Mõjuhinna“ allpool). Ettepanekuga ei kehtestata sellist kohustust füüsiliste isikute suhtes, kes loovutavad koeri või kasse aeg-ajalt liidu turul muul viisil kui internetipõhiste teenuste kaudu.

Käesolev ettepanek võimaldab liikmesriikidel säilitada või kehtestada rangemaid riiklikke norme, mis käsitlevad pidamisalade tingimusi, keha muutvaid operatsioone,

rikastamist, valiku- ja aretusprogramme, kuni need ei keela ega takista nende territooriumil kasside ja koerte turuleviimist, keda peetakse teises liikmesriigis, lähtuvalt sellest, et kõnealuseid koeri ja kasse ei ole peetud kooskõlas kõnealuste rangemate siseriiklike õigusnormidega.

- **Vahendi valik**

Kavandatud õigusakt: määrus.

Koerte ja kasside kasvatamise, pidamise ja turuleviimise ning turule viidud ja loovutatud koerte ja kasside jälgitavuse reguleerimine eeldab tehnilist tegevust ja norme, mis peaksid olema täpsed, et tagada võrdsed tingimused ettevõtjatele siseturul. Nõutavat täpsuse ja ühtlustamise taset saab paremini saavutada otseselt siduva määruise ja mitte direktiivide kasutamise teel.

3. **JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED**

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei ole kohaldatav, kuna praegu puuduvad ELi õigusaktid, mis käsitlevad koerte ja kasside heaolu.

Loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide toimivuskontrollis vaadeldakse siiski seda lünka kehtivates õigusaktides, mis puudutab liidu turule viidavate koerte ja kasside kaitset. Toimivuskontrolli toetuseks korraldatud avalikus konsultatsioonis oli valdav osa vastanutest seisukohal, et puuduvad liigipõhised loomade heaolu nõuded kasside (79 %, 47 064 vastanut 59 286st) ja koerte (80 %, 47 272 vastanut 59 286st) puhul. See kajastus ka sidusrühmade küsitlustes. Näiteks üks kutseorganisatsioon (kes esindab veterinaararste) oli seisukohal, et lemmikloomad on tarbijatele äärmiselt olulised ning nende loomade heaoluga on seotud palju probleeme.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Konsulteerimine sidusrühmadega toimus koerte ja kasside heaolu käsitleva vabatahtliku algatuse kaudu²⁵ ning kahepoolsetel kohtumistel koerakasvatajate organisatsioonide, lemmikloomatootjate, internetipõhiste teenuste, farmaatsiatööstuse ja loomade heaolu organisatsioonidega.

Sidusrühmad nõustusid tuvastatud probleemidega (võrdsete tingimuste puudumine, pettuslikud tavad, mis on kahjulikud nii tarbijatele kui ka loomadele, internetipõhiste teenuste ja sotsiaalmeedia roll) ning vajadusega selle järele, et EL kehtestaks ühtsed normid selle turu reguleerimiseks. Täpsemalt toetasid veebiplatvormid lemmikloomi käsitlevat ühtlustatud korda ELi tasandil ning olid seisukohal, et see peaks olema võimalus suurendada usaldust internetipõhiste müügikanalite vastu ja nende usaldusväärsust.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „EFSA“) võttis vastu teadusliku ja tehnilise abi aruande kasvandustes peetavate kasside ja koerte kasvatamise, söötmise,

²⁵ https://food.ec.europa.eu/animals/animal-welfare/eu-platform-animal-welfare/platform-conclusions_en#pets.

pidamisalade ja tervisega seotud heaoluaspektide kohta²⁶. EFSA aruanne sisaldab soovitusi pidamisala tüübi ja seal liikumise, pidamisala temperatuuri ja valguse, tervise ning valu tekitavate kirurgiliste protseduuride kohta.

Komisjon võttis samuti arvesse ELi loomade heaolu käsitleva platvormi järeldusi kaubeldavate lemmikloomade (koerad ja kassid) heaolu alaste vabatahtlike algatuste kohta, mis sisaldavad mitut suunist vastutustundliku koerte ja kasside kasvatamise, koerte ja kasside kaubandusliku liikumise, kutsikate ja kassipoegade sotsialiseerimise, koeri müüvate veebiplatvormide kohta ning suuniseid koerte ostjatele. Nii EFSA arvamus kui ka ELi loomade heaolu käsitleva platvormi järeldus on üldsusele internetis kättesaadav. Selles võeti arvesse ka kaht aruannet, mis vabatahtliku algatuse raames sel otstarbel koostati: aruanne, milles esitatakse soovitusel ELi õigusaktide võimalike elementide kohta seoses koerte ja kasside turustamise ning müügiga,²⁷ ning aruanne, milles esitatakse soovitusel ELi õigusaktide võimalike elementide kohta seoses koerte ja kasside kasvatamisega²⁸.

- **Mõjuhindang**

Analüüs ja kõik täiendavad tõendid esitatakse komisjoni talituste töödokumendis, mis avaldatakse hiljemalt kolme kuu jooksul alates ettepaneku teatavaks tegemisest.

Kättesaadavad tõendid mõju kohta saab kokku võtta järgmiselt.

Ettepanekut kohaldatakse hinnanguliselt ligikaudu 24 000 kuni 30 000 kaubandusliku koerakasvataja ning ligikaudu 8 000 kuni 10 000 kaubandusliku kassikasvataja suhtes,²⁹ kellest umbes 20 % on kaubanduslikud tõuaretajad³⁰. Muude kui tõuloomade kaubanduslikud kasvatajad toodavad hinnanguliselt ligikaudu 4,4 miljonit kutsikat ja 1 miljonit kassipoega aastasest ELi koerte ja kasside toodangust (mis vastab ligikaudu 50 %-le ELis igal aastal sündinud ja kasvatatud koertest ja kassidest).

Pidamisalade nõuded

ELis kasvatatud koerte ja kasside heaolu paraneks, kui kehtestatakse uued nõuded, mis annavad neile rohkem liikumisvabadust puurideta keskkonnas, tagavad sobiva temperatuuriga mugavusalad, mis vastavad nende füsioloogilistele vajadustele, ning rohkem tegutsemisruumi ja mitmekülgse keskkonna tänu nii siseruumides kui ka õues viibimise võimalusele³¹.

Koerte ja kasside kaubanduslikele tõuaretajatele ei teki eeldatavasti täiendavaid kulusid, kuna nad üldjuhul juba järgivad võrdväärseid või rangemaid heaolu nõudeid, mille on kehtestanud tõuaretusorganisatsioonid, mille liikmed nad on³².

²⁶ EFSA (Euroopa Toiduohutusamet), 2023, „Scientific and technical assistance on welfare aspects related to housing and health of cats and dogs in commercial breeding establishments“ (Teadusliku ja tehnilise abi aruanne kasvandustes peetavate kasside ja koerte pidamisalade ja tervisega seotud heaoluaspektide kohta). EFSA Journal, 21(9), 1–105. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8213>.

²⁷ https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-07/aw_platform_plat-conc_recom_dog-cat_sales.pdf.

²⁸ https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-07/aw_platform_plat-conc_recom_dog-cat_breeding.pdf.

²⁹ Sidusrühmade konsulteerimine tõuaretajate esindajate ning loomade heaolu kaitse ühenduse ja valitsusvälise organisatsiooniga.

³⁰ IBF international Consulting, Study on the Welfare of Dogs and Cats involved in Commercial Practices, final report (Uuring kaubandustegevuses osalevate koerte ja kasside heaolu kohta, lõpparuanne), tervise- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat, EU COM, 2015.

³¹ Konsulteerimine sidusrühmadega.

³² Sidusrühmade konsulteerimine koerte ja kasside tõuaretajate esindajatega.

Koerte ja kasside varjupaikadesse vastuvõtu põhjused on erinevad, sealhulgas hulkuvad ja hüljatud loomad, omanike üleantud loomad, varjupaika tagastatud loomad ning varjupaigas sündinud kassipojad ja kutsikad³³. Varjupaikades elavate hulkuvate loomade arv on eriti suur Lõuna- ja Ida-Euroopa riikides³⁴. Euroopa nõuded varjupaikadele ei ole praegu piisavad ja hoolimata sellest, et mitmes liikmesriigis kehtivad teatavad riiklikud meetmed, on loomade heaolu tingimused mitmes Euroopa varjupaigas praegu murettekitavad³⁵. Eelkõige põhjustab loomade ebapiisavate heolutingimuste suure riski see, et varjupaikades on liiga palju loomi³⁶.

Kasvatuse nõuded

Emaste koerte ja kasside paljundamise miinimumvanuse kehtestamine, paljundamissageduse piiramine ning nõue jälgida alates teatavast vanusest emaste koerte ja kasside tervist ja heaolu võimaldaksid võtta arvesse loomade füüsilist ja füsioloogilist vanust, suurendades seeläbi nende heaolu^{37, 38}. Mõnes ELi liikmesriigis on juba olemas õigusraamistik, millega kehtestatakse paljundamise miinimum-/maksimumvanus. Teistes liikmesriikides puuduvad sellised nõuded täielikult³⁹. Ettepanek aitaks seega saavutada võrdsemad tingimused igat liiki kasvatajatele. Tootmistsükli häireid välditakse sobiliku üleminekuperioodi abil, millega tagatakse ettevõtjatele piisav aeg, et kohaneda uute eeskirjadega ning vältida seeläbi koerte ja kasside tarbijatele loovutamise häireid.

Kasvanduste heakskiitmine

Kasvandused peavad juba olema registreeritud kooskõlas määrusega (EL) 2016/429 (edaspidi „loomatervise määrus“)⁴⁰. Registreerimine toimub siiski ilma pädeva asutuse kontrollita, millega tehakse kindlaks, kas ettevõtte järgib loomade heaolu käsitlevaid eeskirju. Lisaks sellele reguleerivad teatavad liikmesriigid (näiteks Austria, Belgia, Portugal, Prantsusmaa ja Saksamaa) kasvandusi oma siseriiklike õigusaktidega. Teatavad, aga mitte kõik liikmesriigid kiidavad kasvandused heaks loomade heaolu kriteeriumide alusel, ning kõnealuste nõuete järgimise liikmesriigid

³³ Van der Leij, W. J. L. jt, „Quantification of a shelter cat population: trends in intake, length of stay and outcome data of cats in seven Dutch shelters between 2006 and 2021“ (Varjupaikades elavate kasside arvu määramine: vastuvõtu seaduspärad, viibimise aeg ja tulemusandmed seitsme Madalmaade varjupaiga kohta ajavahemikus 2006–2021), *PLOS ONE*, kd 18, 5, *PLOS ONE*, 2023, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0285938>.

³⁴ Veto Tierschutz, *Wo wir helfen*, viimati vaadatud 2023. aasta novembris.

³⁵ Veto Tierschutz, *Wo wir helfen*, viimati vaadatud 2023. aasta novembris.

³⁶ McCobb, E. ja Dowling-Guyer, S., „Welfare assessments for long-term housing in animal shelters“ (Varjupaikades pikaajaliselt hoitud loomade heaolu hindamine), *Veterinary record*, kd 178, 1, lk 17–18, <https://doi.org/10.1136/vr.h6936>.

³⁷ Kaubeldavate lemmikloomade (koerad ja kassid) tervise ja heaolu alane vabatahtlik algatus, *Welfare in Pet Trade, Responsible dog breeding guidelines* (Heaolu lemmikloomakaubanduses. Vastutustundliku koeraaretmise suunised), DOC/2020/11972 Rev1, 2020.

³⁸ Kaubeldavate lemmikloomade (koerad ja kassid) tervise ja heaolu alane vabatahtlik algatus, *Welfare in Pet Trade, Responsible cat breeding guidelines* (Heaolu lemmikloomakaubanduses. Vastutustundliku kassiaretmise suunised), DOC/2020/11982 Rev1, 2020.

³⁹ EU Dog & Cat Alliance, *The welfare of dogs and cats involved in commercial practices: a review of the legislation across EU countries*) (Kaubandustegevuses osalevate koerte ja kasside heaolu: ELi riikide õigusaktide ülevaade), EU Dog and Cat Alliance, *National Legislation – EU Dog & Cat Alliance (dogandcatwelfare.eu)*.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1–208).

kasutavad erinevaid künniseid, et pidada kasvandusi kutselisteks ettevõteteks, mille puhul nõutakse heakskiitu, mis suurendab ebavõrdseid tingimusi sektoris⁴¹.

Kehtivad kasvanduste registreerimise nõuded võimaldavad pädevatel asutustel tugineda olemasolevatele registritele ja see hõlbustab nende ettevõtete kindlakstegemist, mille puhul nõutakse heakskiitu. Tõuaretajatel oleks heakskiitu tõenäoliselt lihtne saada (kuna nad üldjuhul juba järgivad rangemaid loomade heaolu nõudeid).

Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine riiklikes andmebaasides

Kõigi koerte ja kasside kohustuslik identifitseerimine (elektrooniliselt loetavate mikroipiide abil) ning registreerimine riiklikus andmebaasis enne nende turuleviimist või loovutamist parandaks koerte ja kasside jälgitavust (eelkõige koosmõjus eritingimustega, kui koeri või kasse müüakse või võetakse vastu veebiplatvormide vahendusel⁴²). Tänu sellele saavad pädevad asutused paremini kontrollida nende koerte ja kasside identiteeti ja päritolu, kellega kaubeldakse ja kes liiguvad siseturul, hoida ära pettust ning seeläbi paremini kontrollida loomade heaolutingimusi päritoluettevõttes.

24 liikmesriigis on selline koerte registreerimine juba kohustuslik. Kahes kolmest ülejäänud liikmesriigist reguleeritakse seda nende üksikutes piirkondades ja ainult ühes liikmesriigis puuduvad sellised nõuded täielikult. Seega oleks meetme kulu praktikas piiratud (kuigi mõnevõrra vähem piiratud kasside puhul, kelle identifitseerimine ja registreerimine on kohustuslik ainult seitsmes liikmesriigis)⁴³.

Meede ei mõjuta kutsikate ja kassipoegade tõuaretajaid, kuna need kasvatajad kuuluvad ühendustesse, mis on kehtestanud sarnased identifitseerimise ja registreerimise nõuded⁴⁴. Muude koeri ja kasse liidu turule viivate osalejate puhul oleks ettepanekul piiratud majanduslik mõju: kulu ettevõtjale või loovutajale veterinaararsti teostatavast kiibistamisest ja registreerimisest on hinnanguliselt ligikaudu 50 eurot (see võib siiski olla liikmesriikides erinev)⁴⁵. Liikmesriikides, kus koerte (24) ja kasside (7) registreerimine on juba kohustuslik,⁴⁶ täiendavad kulud puuduksid.

Kõigile liikmesriikidele avaldab mõju nõue tagada riiklike andmebaaside koostalitlusvõime. See on hädavajalik, et kindlustada nõuetekohane jälgitavus ja kontrollisüsteemide täielik toimivus. Kogemused teatavates liikmesriikides ja kolmandates riikides näitavad, et koostalitlusvõimet on võimalik saavutada rakendusliideste arendamise abil. Liikmesriikides nähakse nende kohanduste tegemiseks ette üleminekuperiood. Praegu ühendab erasektori algatus Europetnet juba 17 liikmesriigi riiklikke ja piirkondlikke andmebaase (kuigi vabatahtlikkuse alusel)⁴⁷. Seega oleks kõnealuste nõuete mõju suhteliselt piiratud.

⁴¹ EU Dog and Cat Alliance, [National Legislation – EU Dog & Cat Alliance \(dogandcatwelfare.eu\)](https://dogandcatwelfare.eu).

⁴² Eurogroup for Animals, *The illegal pet trade: game over* (Ebaseaduslik lemmikloomakaubandus: mäng läbi), 2020, 3. peatükk.

⁴³ EU Dog and Cat Alliance, *National legislation*.

⁴⁴ Vt näiteks Fédération Internationale Féline, *FIFe Breeding & Registration Rules* (FIFe aretuse ja registreerimise eeskirjad), 2023 või Fédération Cynologique Internationale, *International Breeding Rules of the FCI* (FCI rahvusvahelised aretuse eeskirjad).

⁴⁵ Lähtuvalt eri liikmesriikide ja Europetneti kulude võrdlustest, [Microchipping \(Kiibistamine\)](#).

⁴⁶ EU Dog and Cat Alliance, *National legislation*.

⁴⁷ Europetnet, [Member organizations](#) (Liikmesorganisatsioonid).

Internetimüük

Hinnanguliselt ligikaudu 60 % koerte ja kasside omanikest ostavad oma lemmikloomad interneti kaudu. See võrdub ligikaudu 4,8 miljoni koera ja 1,2 miljoni kassiga⁴⁸. ELis on vähemalt 75 veebiplatvormi, mis vahendavad koerte ja kasside müüki või äraandmist⁴⁹. Koerte internetis pakkumist reguleeritakse praegu kaheksas liikmesriigis ja kasside internetis pakkumist reguleeritakse vähemalt seitsmes liikmesriigis⁵⁰. Kõnealustes riiklikes regulatiivsetes lähenemisviisides on mitu erinevust. Näiteks Austrias võivad internetis kuulutada ainult registreeritud kasvatajad. Brüsselis ja Flandrias peab internetikuulutusele olema lisatud koerte või kasside kasvatajate loanumber, kui kuulutuse avaldaja on heakskiidetud ettevõtte (kasvandus/müüja/varjupaik) juht. Kiibi number peab olema kuulutuses esitatud teabe osa.

Ettepanek võimaldaks koerte ja kasside omandajatel kontrollida koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsust riiklike andmebaasidega ühendatud veebisaidi kaudu. Veebiplatvormid peaksid kohandama oma liidest nii, et loovutajad saaksid esitada teabe, mis on ostjatele vajalik, et kasutada veebisaiti koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsuse kontrollimiseks.

Erasektori algatuste põhjal on töötatud välja süsteemid, mille puhul kontrollitakse koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsust enne pakkumise veebiplatvormil avaldamist, ja teatavad veebiplatvormid kasutavad neid juba vabatahtlikult. Lisaks sellele on teatavad liikmesriigid hakanud nõudma selliste kontrollisüsteemide kasutamist. Prantsusmaal peavad platvormid alates 1. juulist 2023 kontrollima, et koerte või kasside kuulutustes on enne nende avaldamist esitatud kogu kohustuslik teave (sh kasvataja isik ja looma identifitseerimisandmed), mida kontrollitakse automaatselt võrdluses riikliku andmebaasiga. Selle protsessi lõpus lisatakse avaldatud kuulutusele märge „kontrollitud kuulutus“. Saksamaal andis valitsus 2021. aastal teada kavatsusest töötada välja sarnased nõuded, et kehtestada lemmikloomade e-kaubanduse puhul kohustuslik identsuskontroll.

See süsteem suurendaks märkimisväärselt jälgitavust, võimaldades seeläbi müüjatel, veebiplatvormidel, omandajatel ja pädevatel asutustel lihtsasti kontrollida koera või kassi identifitseerimist ja registreerimist.

Liitu toomine

Liitu tuuakse märkimisväärses koguses koeri ja kasse; igal aastal imporditakse mitu tuhat looma. Lisaks seaduslikule importimisele on viimastel aastatel suurenenud ebaseaduslik kauplemine, mis on suunatud väljastpoolt liitu ELi, kusjuures 45 % ELis või selle piiridel ELi kooskõlastatud meetme ajal avastatud nõuetele mittevastavuse ja kahtlustatud pettuse juhtumitest olid seotud koerte ja kassidega, kes pärinevad otseselt sellistest kolmandatest riikidest nagu Serbia, Türgi, Valgevene ja Venemaa⁵¹. Kasside ja koerte liikumist käsitlevaid kehtivaid ELi norme, näiteks

⁴⁸ Hinnang põhineb asutuste EU Dog & Cat Alliance ja Blue Cross dokumendil *Online pet sales in the EU What's the cost? (Lemmikloomade internetimüük ELIs. Milline on kulu?)*.

⁴⁹ EU Dog and Cat Alliance ja Blue Cross, *Online pet sales in the EU What's the cost? (Lemmikloomade internetimüük ELIs. Milline on kulu?)*.

⁵⁰ EU Dog and Cat Alliance, *National legislation*.

⁵¹ Euroopa Komisjon, tervise ja toiduohutuse peadirektoraat, *Illegal trade of cats & dogs, EU enforcement action* (Ebaseaduslik kauplemine kasside ja koertega, ELi täitemeede), 2023, doi:10.2875/236344. .

määruse (EL) nr 576/2013 ja loomatervise määruse sätteid on vaja täiendada lisavahenditega, mis aitavad piirata kõnealuse ebaseadusliku kaubanduse võimalusi.

Mõned liikmesriigid, mis on koerte ja kasside liitu sissetoomise kohad, näiteks Läti, on täheldanud korduvaid nõutele mittevastavusi, võimalikke pettusejuhtumeid, mittekaubanduslikku liikumist käsitlevate dokumentide väärkasutamist kaubanduse otstarbel ning Venemaalt ja Valgevenest sissetoodavate koerte ja kasside hulga suurenemist. Seetõttu kaaluvad mõned neist liikmesriikidest riiklikke meetmeid, näiteks Läti on kehtestanud impordile täiendavad kontrollimeetmed. Kui ELi tasandil meetmeid ei võeta, siis tooks see tõenäoliselt kaasa sellise liikumise ümbersuunamise loomade liitu toomiseks muude liikmesriikide kaudu.

Lisaks sellele on kindlaid tõendeid selle kohta, et liidu kodanikud on väga mures ettevõtetes kasvatatavate ja peetavate ning liidu turul loovutatavate koerte ja kasside heaolu, sh tervise pärast. Seda on näha eespool nimetatud Eurobaromeetri uuringust, mis käsitleb loomade heaolu, Euroopa Parlamendi resolutsioonist ning väga paljudest petitsioonidest, parlamendi küsimustest, kaebustest ja kirjadest sellel teemal, mille Euroopa Komisjon on saanud kodanikelt, kodanikuühiskonna organisatsioonidelt ja parlamendi liikmetelt. Seda võib illustreerida ka allkirjade arv, mis on saadud teatavates liikmesriikides loomade heaolu valitsusväliste organisatsioonide korraldatud kampaaniate käigus.

Kasvandustele, lemmikloomapoodidele ja varjupaikadele ELis loomade heaolu nõuete kehtestamine, ilma et nõutaks võrdväärseid kohustusi koerte ja kasside impordi puhul kolmandatest riikidest, suurendaks kõnealust impordi kolmandate riikide ettevõtetest, kus kohaldatakse ebapiisavaid heaolunõudeid. Selle põhjuseks on atraktiivsed hinnad ja asjaolu, et liidu tarbijatel puudub teave päritoluettevõtte heaolutingimuste kohta. Seega ei saavutataks käesoleva ettepaneku kohast loomade heaolu poliitika eesmärki ning ei lahendataks liidu kodanike mureküsimusi.

Lisaks sellele on meetmed, mida on kavas nõuda ka koerte ja kasside impordi puhul (veterinaararsti kontrollkäigud ettevõtetes, ettevõtete vastavus söötmise, pidamisalade, tervise, käitumisvajaduste ja keha muutvate operatsioonidega seotud nõuetele), vajalikud, et kaitsta koerte ja kasside tervist ning samuti rahvatervist.

Kasside ja koerte kasvatamise ebaoptimaalsed tingimused kaubanduslikes intensiivkasvandustes (nn kutsikavabrikud) põhjustavad emasloomade liigset kasutamist paljundamiseks. See viib väga sageli kurnatuse, haiglase olekuni ja nakkushaigustele suurema vastuvõtlikkuse ning samuti lühema elueani.

Jälgitavuse ja nõuetekohase vaksineerimise puudumine tekitab tõsise riski zoonooside, näiteks marutaudi ja ehhinokokkoosi ülekandumiseks ning seega kujutab endast rahvatervise riski liidus. Halvad söötmis- ja pidamisalade tingimused, sh halvad hügieenitingimused ning valu tekitavate tavade, näiteks keha muutvate operatsioonide kasutamine, nõrgendavad loomade immuunsüsteemi ja on seotud antimikroobikumide suurema kasutamisega, mis avaldab mõju inimeste antimikroobikumiresistentsete nakkuste tekkele. Ebapiisavad meetmed loomade käitumisvajaduste ning kutsikate ja kassipoegade nõuetekohase sotsialiseerimise arvesse võtmiseks põhjustavad kutsikate ja kassipoegade käitumisprobleeme, mis võivad hilisemas elus põhjustada tõsiseid avaliku ohutuse küsimusi agressiivse käitumise väljaarenemise tõttu.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepaneku puhul jäävad väikesed koera- ja kassikasvatajad, väikesed lemmikloomapood ja varjupaigad välja ettevõtete suhtes kohaldatavatest nõuetest, kuna need normid ei oleks proportsionaalsed. Lisaks sellele tugineb ettepanek digivahenditele (eelkõige koeri ja kasse hõlmavate riiklike andmebaaside koostalitlusvõime), et saavutada pettuste tõkestamise poliitikaeesmärk.

- **Põhiõigused**

Komisjonile antud volitused võtta vastu rakendusakte tehniliste nõuete kohta, mis käsitlevad koerte ja kasside riiklikke andmebaase ning veebiplatvormide kontrollisüsteemi, hõlmavad kohustusi täpsustada nendes rakendusaktides andmekaitse sätteid kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

4. MÕJU EELARVELE

Mõju liidu eelarvele on kirjeldatud finantsselgituses ja see on kokkuvõtlikult järgmine.

Ettepanekuga nõutakse täiendavaid inimressursse, et hallata õigusaktide rakendamist ning töötada välja koostalitlusvõimelised andmebaasid koerte ja kasside identifitseerimiseks ja registreerimiseks (kolm täistööaja ekvivalenti).

Samal ajal on hinnanguliselt vaja 1,5 miljoni euro suurust tegevuseelarvet, et töötada välja veebiplatvormide kaudu pakkumise identifitseerimise ja registreerimise autentsuse kontrolli süsteem ja seda esialgu käitada ning tagada riiklike andmebaaside koostalitlusvõime ning seejärel 300 000 eurot aastas selle hooldamiseks ja käitamiseks.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Käesoleva ettepanekuga võetakse kasutusele poliitikanäitajate loetelu, mis võidakse läbi vaadata ja mida võidakse täiendada, ning nõue, et liikmesriigid annaksid nende kohta komisjonile korrapäraselt aru, kuna see on vajalik käesoleva määruse edukuse seireks ja hindamiseks. Sellest lähtuvalt avaldab komisjon korrapäraselt ajakohastatud tulemustabeli, mis näitab andmeid liidu turule lastud koerte ja kasside heaolu kohta.

Selleks et oleks võimalik koguda kindlaid tõendeid pärast seitsmeaastast üleminekuperioodi, tuleks 15 aasta möödumisel jõustumisest esitada hindamisaruanne.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

I peatükk. Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

See kohaldamisala hõlmab koerte ja kasside kasvatamist ja pidamist ettevõtetes (sh lemmikloomapood ja varjupaigad) ning nende viimist turule või nende pakkumist tasuta. Ettepanek hõlmab samuti liidus turule viidud või loovutatud koerte ja kasside jälgitavust. Sellest jäävad välja koerad ja kassid, keda peetakse teaduslikul eesmärgil.

II peatükk. Ettevõtjate kohustused

Käesolevat peatükki ei kohaldata väikeste ettevõtete suhtes.

Sellega kehtestatakse loomade heaolu põhimõtted lähtuvalt nn viie valdkonna kontseptsioonist, s.o loomade vajadused toitumise, keskkonna, tervise, käitumise ja vaimse seisundi seisukohast.

Selle peatükiga kehtestatakse ettevõtjatele ka kohustus teatada oma tegevusest pädevatele asutustele ning teavitada kliente vastutustundlikust loomapidamisest.

Selles peatükis on sätestatud nõuded loomahooldajate pädevusele ning sellega nõutakse, et ettevõtetes teeksid kontrollkäike veterinaararstid.

Peatükis sätestatakse seejärel tehnilised nõuded seoses söötmise ja jootmise, pidamisalade, tervise, käitumisvajaduste ja valu tekitavate tavadega, mis on suunatud kasvandustele, lemmikloomapoodidele ja varjupaikadele (kuigi mitu nõuet ei kehti varjupaikade puhul). Lisaks sellele nõutakse, et pädevad asutused kiidaksid kasvandused heaks. Pidamisalasid, tervist ja kasvanduste heakskiitmist käsitlevate sätete kohaldamine lükatakse viis aastat edasi.

III peatükk. Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine

See peatükk kohustab ettevõtteid, kes peavad liidus koeri ja kasse, ning neid, kes loovutavad liidus koeri ja kasse, identifitseerima asjaomased loomad mikrokiibiga ja registreerima nad andmebaasis.

Selles nõutakse samuti, et koerte või kasside loovutajad esitaksid tõendid identifitseerimise ja registreerimise kohta. Lisaks sellele peavad veebiplatvormid, millel pakutakse koeri või kasse, võimaldama loovutajatel esitada tõendid kõnealustel platvormidel pakutavate koerte või kasside identifitseerimise ja registreerimise kohta. Samuti nõutakse, et komisjon tagaks üldsusele tasuta kättesaadava süsteemi väljatöötamise, mille kaudu saab kontrollida koera või kassi identifitseerimise ja registreerimise autentsust.

IV peatükk. Pädevad asutused

Selles peatükis nõutakse, et pädevad asutused pakuksid loomahooldajatele koolitust loomade heaolu valdkonnas ja kiidaksid heaks loomade heaolu alased koolitusprogrammid.

Samuti nõutakse, et liikmesriigid looksid mikrokiibi abil identifitseeritavate koerte ja kasside andmebaasi.

Peatükk sisaldab samuti pädevate asutuste kohustust koguda, analüüsida ja avaldada andmeid loomade heaolu kohta ning teatada need andmed komisjonile iga kolme aasta tagant.

V peatükk. Koerte ja kasside toomine liitu

See peatükk sisaldab eeskirju selliste koerte ja kasside liitu toomise kohta, keda kasvatatakse ja peetakse kooskõlas käesolevas ettepanekus märgitud tingimustega või sellele võrdväärsete tingimustega.

VI peatükk. Menetlussätted

See peatükk sisaldab sätteid, mis annavad komisjonile volituse täiendada ja muuta määruse lisade mitteolemuslikke osi delegeeritud õigusaktidega, et võtta arvesse uusi teaduslikke tõendeid või tehnoloogilisi edusamme loomade heaolu valdkonnas.

VII peatükk. Muud sätted

See peatükk sisaldab eeskirju rangemate riiklike meetmete kohta. Liikmesriigid võivad säilitada sellised eeskirjad, mis kehtivad määruse jõustumise ajal. Lisaks sellele võivad liikmesriigid võtta vastu uusi õigusakte, millega kehtestatakse rangemad riiklikud sätted pidamisalade tingimuste, rikastamise, keha muutvate operatsioonide ja aretusstrateegiate kohta, kui need on kooskõlas liidu asjakohaste normidega ja need ei piira rangematele riiklikele nõuetele mittevastavate toodete vaba liikumist ja turuleviimist.

Peatükis nõutakse samuti, et komisjon avaldaks iga viie aasta tagant järelevalvearuande turuleviidavate koerte ja kasside heaolu kohta. Peatükis nõutakse, et liikmesriigid võtaksid kasutusele tulemuslikud, proportsionaalsed ja heidutavad karistused ning teataksid neist komisjonile.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
milles käsitletakse koerte ja kasside heaolu ja nende jälgitavust

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2 ja artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Elusloomad, sh kassid ja koerad, on hõlmatud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga ning on osa liidu ühisest põllumajanduspoliitikast. Neile loomadele on liidus turg, sh toimub märkimisväärne piiriülene kaubandus. Mitu liikmesriiki on allkirjastanud lemmikloomade kaitse Euroopa konventsiooni. On palju tõendeid koerte ja kasside siseturu ebaoptimaalse toimimise kohta liidus ning samuti nende loomadega ebaseadusliku kauplemise kohta liidus ning nende impordi kohta liitu. Seetõttu on vaja kehtestada ettevõtetes kasvatatavate ja peetavate koerte ja kasside heaolu miinimumnõuded ning samuti rangemad nõuded liidus loovutatavate koerte ja kasside jälgitavuse kohta.
- (2) Koerte ja kasside kasvatamist, pidamist ja turuleviimist käsitlevate liidu heaolu sätete puudumine ning erinevad riiklikud normid, kui need on olemas, on väga sageli viinud selleni, et need loomad sünnivad, neid kasvatatakse, müüakse või antakse tasuta üle nende heaolu kahjustavates tingimustes. Koerte ja kasside kaubanduslike kasvatajate vaheline konkurents eri liikmesriikides ei toimu võrdsetes tingimustes, kuna loomade heaolu tingimused on üks nende ettevõtjate konkurentsi põhielementidest ning neis tingimustes on eri liikmesriikides märkimisväärsed erinevusi. Seetõttu on konkurents moonutatud, eelkõige rangeid nõudeid järgivate kasvatajate ja pidajate jaoks, kes ei saa kasu loomade heaolusse tehtud investeeringutest, kui nad kauplevad piiriüleselt, kuna nad peavad konkureerima ettevõtjatega, kes saavad konkureerides kasu ebapiisavatest loomade heaolu tingimustest ning viivad alla hindu ja standardeid.
- (3) Samuti ei ole piisavalt kaitstud tarbijad, kuna koera või kassi võtmisel mõjutavad neid sageli loomade pidamise ja kasvatamise ettevõtete halbade heaolutingimuste

¹ ELT C [---], [---], lk [---]. .

² ELT C [---], [---], lk [---]. .

negatiivsed tagajärjed, näiteks ostetud või saadud koera või kassi tervise- ja käitumisprobleemid või geneetilised defektid.

- (4) Seetõttu tuleks kehtestada loomade heaolu miinimumnõuded ettevõtetele, kes tegelevad koerte ja kasside kasvatamise, pidamise ja turuleviimisega. See tagab sektori loogilise arengu, ühtsed konkurentsitingimused ja tarbijate kaitse, kindlustades samal ajal loomade heaolu kõrge taseme.
- (5) Viimasel kümnendil on märkimisväärselt kasvanud nõudlus kodumajapidamistes lemmikloomadena peetavate koerte ja kasside järele. Seetõttu on oluliselt suurenenud koerte ja kasside kasvatamine ja nendega kauplemine liidu turul, sh müük, tasuta üleandmine ja import kolmandatest riikidest. Nende loomade heaolu käsitlevate nõuete puudumine liidus ning eri liikmesriikides kohaldatavate nõuete erinevused on põhjustanud märkimisväärses ulatuses ebaseaduslikku kauplemist koerte ja kassidega tingimustes, mis kahjustavad nende heaolu väga suurel määral.
- (6) Ebaseaduslik koerte ja kassidega kauplemine on kujunenud välja osaliselt seetõttu, et puudub jälgitavus looma seostamiseks tema algse pesakonnaga. Ebaseadusliku kaubanduse tavadid seostatakse omakorda kontrollimata kasvatustavadega hõlmatud koerte ja kasside kannatustega. Ei ole võimalik tagada, et ettevõtjad järgivad samu loomade heaolu nõudeid ega saavutada siseturul ühtseid konkurentsitingimusi seoses koerte ja kasside loovutamisega, kui puuduvad usaldusväärsed viisid teha kindlaks loomade päritolu. Seetõttu on hädavajalik tagada koerte ja kasside jälgitavus süsteemiga, mille abil identifitseeritakse ning registreeritakse koerad ja kassid enne nende liidus loovutamist ning samuti iga kord, kui loomaomanik vahetub.
- (7) Ebaseaduslik kauplemine väljastpoolt ELi pärinevate kasside ja koertega on suurenenud. Kasside ja koerte ELi toomist käsitlevad kehtivad ELi normid, näiteks määruse (EL) nr 576/2013 ja loomatervise määruse sätted, ei sisalda piisavalt vahendeid selle ebaseadusliku kaubanduse tõkestamiseks. See tähendab, et on vaja kehtestada täiendavad eeskirjad, et tõkestada ebaseaduslikku kauplemist koerte ja kassidega. Kehtivate loomatervise eeskirjadega nõutakse, et liitu toodavate koerte ja kasside nii kaubandusliku kui ka mittekaubandusliku liikumise puhul tuleb loomad identifitseerida mikrokiibi abil. Nende jälgitavussätete tugevdamiseks peaksid liitu toodavate koerte ja kasside omanikud tagama registreerimise ühes liikmesriikide andmebaasis nende sihtkohas. See võimaldab nende loomade liikumist paremini kontrollida.
- (8) Käesoleva ettepaneku jälgitavussätted panustavad samuti rahvatervise kaitsesse loomade parema heaolu, parema loomatervise ja loomahaiguste ülekandumise (millest mõned on olemuselt zoonoosid) parema kontrolli kaudu, järgides terviseühtsuse põhimõtet.
- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429³ reguleerib loomataude, et vältida selliste taudide levikut liidus. Loomade tervis on üks loomade heaolu viiest valdkonnast ja seega käsitletakse seda käesolevas määruses. Siiski ei käsitleta määruses taude, mis on loetletud määruses (EL) 2016/429, vaid pigem koerte ja kasside tervises seisundit, mis on tingitud mittenakkuslikest haigustest (nt vigastused) või loetlemata taudidest (nt teatavad parasiidid). Käesolevas määruses sätestatud

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

normid täiendavad seega määrust (EL) 2016/429 ja ei korda kõnealuses määruuses sätestatud norme ega kattu nendega.

- (10) Määrusega (EL) 2016/429 nõutakse koerte ja kasside identifitseerimist mikrokiibiga, aga ainult juhul, kui neid veetakse ühest liidu liikmesriigist teise. Kõnealuse määrusega nõutud identifitseerimine ei ole täielikult ühtlustatud, kuna see ei hõlma mikrokiipe käsitlevaid täpseid nõudeid. Lisaks sellele ei nõuta selle määrusega, et liikmesriigid peaksid koerte ja kasside andmebaase. Seetõttu tuleks liikmesriikidelt nõuda, et nad looksid liidu turule loovutatavate koerte ja kasside andmebaasid ning hoiaksid neid käigus, et tagada kõnealuste loomade jälgitavus. Samuti tuleb tagada nende andmebaaside koostalitlusvõime. See võimaldab leida teavet koerte ja kasside kohta liidus ning pädevatel asutustel teha ametlikke kontrole, et tagada vastavus loomade heaolu käsitlevatele eeskirjadele.
- (11) Koerte ja kasside loovutamine kas tasu eest või tasuta mõjutab siseturgu. Seetõttu tuleks pettuste vältimiseks tagada kõigi loomade jälgitavus, kellega liidu turul kaubeldakse, ning loomade pidamist kasvandustes, lemmikloomapoodides ja varjupaikades peaksid reguleerima üksikasjalikud eeskirjad.
- (12) Koerte ja kasside pidamine kokkuleppel omanikuga, näiteks lemmikloomade hoiulevõtmise tegevus, on ajutine ja kohalik tegevus ning see ei mõjuta märkimisväärselt siseturgu. Seetõttu on põhjendatud jätta loomade hoiulevõtmise tegevus välja käesoleva määrusega koeri ja kasse pidavatele ettevõtetele kehtestatud nõuetest.
- (13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/63/EL⁴ reguleeritakse teaduslikul eesmärgidel loomade, sh koerte ja kasside pidamist, kasvatamist ja loovutamist. Teaduslikul eesmärgil kasutatavad koerad ja kassid tuleks seega käesoleva määruse kohaldamisalast välja arvata.
- (14) Suur arv koeri ja kasse hõlmatakse üksikasjalike heaolu käsitlevate eeskirjadega esimest korda, mis võimaldab neil saada kasu parematest elamistingimustest. Kuid võttes arvesse teatavatel juhtudel tekkivaid praktilisi probleeme selle kindlakstegemisel, kas koeri ja kasse peetakse lemmikloomadena või turuleviimiseks või loovutamiseks, tuleks käesoleva määrusega teha teatavatest kohustustest erand lemmikloomaomanikele, kes peavad palju koeri ja kasse ja kes toodavad mitu pesakonda, mis jääb alla teatava künnise. Vastasel juhul kohaldataks nende lemmikloomaomanike suhtes käesoleva määruse asjakohaseid sätteid, mis ei oleks proportsionaalne.
- (15) Kui jõutakse eelmises põhjenduses osutatud kasvatamise künniseni, siis hakatakse loomade kasvatamiseks kasutatud kõikide ruumide suhtes kohaldama kasvanduste suhtes kehtivaid norme, mis on sätestatud käesoleva määruse II peatükis, isegi kui kasvatamine toimub kodumajapidamistes, kuna see on sageli nii mitmesuguste kaubanduslike kasvatajate puhul. Kodumajapidamisi, kus koeri ja kasse peetakse muul kui paljundamise otstarbel, ei käsitata kasvandustena ja need ei pea järgima käesoleva määruse II peatüki nõudeid.
- (16) Kuigi teatavate kasvanduste tegevust juhivad litsentsitud kasvatajad, kes järgivad loomade majandamise rangeid nõudeid, pärineb suur osa liidu turule viidavatest loomadest „hallil turul“ tegutsevatest ja nõuetele mittevastavatest kasvatajatelt, kes ei

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2010. aasta direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33).

taga kasvatatavatele koertele ja kassidele heaolu piisavat taset. See põhjustab ebaõiglast konkurentsi tõuaretajate ja muude kasvatajatega, kes järgivad loomade heaolu rangeid nõudeid. Seetõttu on vaja kehtestada loomade heaolu üksikasjalikud eeskirjad kõigile kasvandusi käitavatele ettevõtjatele.

- (17) Lisaks sellele loovutavad liidu turul koeri ja kasse eri liiki ettevõtjad, kes viivad ellu erinevat tegevust. Lisaks kaubanduslikele kasvatajatele on olemas lemmikloomapood, kus hoitakse müügiks üldjuhul muudes ettevõtetes sündinud ja kasvanud koeri ja kasse. Nende loomade kaitse võib olla ebapiisav ja puuduvad ühised heaolu nõuded, mida need ettevõtted peavad järgima. Võttes arvesse, et lemmikloomapood on kaubanduslikud ettevõtjad, kes viivad turule koeri ja kasse, on seega vajalik kohaldada nende ettevõtete suhtes käesoleva määruse nõudeid.
- (18) Varjupaiku haldavad era- ja avalik-õiguslikud ettevõtjad või mittetulundusühendused, kes koguvad ja peavad hulkuvaid koeri ja kasse või varem kellegi omandis olnud loomi, kes on eksinud, ära võetud või hüljatud. Vahel suureneb lemmikloomade kontrollimatu paljunemise või ülearetuse tagajärjel hulkuvate koerte ja kasside arv, kes jõuavad lõpuks varjupaikadesse. Olenevalt nende päritolust võivad varjupaikade loomad olla tõupuhtad või segatõulised ja nende hulka võivad kuuluda varjupaigas paljunemise käigus tekkinud pesakonnad. Varjupaigad võivad pidada palju loomi ja müüa neid või pakkuda äraandmiseks või otsida neile uue kodu, vahel tasuta või tekkinud mõistlike kulude hüvitamise tingimusel.
- (19) Hoolimata ühelt poolt kaubanduslike kasvatajate ja lemmikloomapoodide ning teiselt poolt varjupaikade tegevuse erinevustest loovutavad nad kõik kasse ja koeri liidu turul ning seega kattub nende tegevus teataval määral, eelkõige nõudluse tasandil. Kui tarbijad tahavad saada endale koera või kassi, siis valivad nad kasvatajalt (kas otse või lemmikloomapoe või vahendaja kaudu) looma ostmise või varjupaigast looma hankimise vahel. Koerte või kasside soetamine otse lemmikloomaomanikelt on vähene. Üks oluline tegur koera või kassi valimisel on võimalikud käitumis- või muud probleemid, mis võivad loomal ilmned, kuna teda on hoitud ebapiisavates heaolutingimustes, ning mis võivad vähendada looma sobilikkust lemmikloomana pidamiseks, olenemata sellest, kas looma on peetud kaubanduslikus kasvanduses, lemmikloomapoes või varjupaigas. Lisaks sellele, võttes arvesse, et loomadega kauplevad ka vahendajad ning nad teevad seda peamiselt interneti kaudu, ei pruugi tarbijad olla enne koera või kassi omandamist kursis, kas loom on pärit varjupaigast, kasvataja juurest või lemmikloomapoe. On tõendeid selle kohta, et liidu turul varjupaikadest loovutatud loomade arv on märkimisväärne, eelkõige kasside puhul. Samuti on tõendeid selle kohta, et loomi loovutatakse teatavates liikmesriikides varjupaikadest võimalikele tulevastele lemmikloomaomanikele teistes liikmesriikides, eelkõige koerte puhul. Selleks et tagada käesoleva määruse eesmärgi saavutamine, mis seisneb koerte ja kasside siseturu ladusas toimimises, ning sektori mõistlik areng, tagades samal ajal kõrgetasemelise loomade heaolu, on vajalik kohaldada käesoleva määruse teatavaid nõudeid varjupaikade suhtes, kus peetakse teatavat minimaalset hulka loomi, olenemata sellest, kas loomi müüakse tasu eest või loovutatakse neid tasuta või mõistlike kulude hüvitamise tingimusel. Kuid proportsionaalsuse kaalutlustel ning võttes arvesse, et varjupaikade tegevus erineb muude ettevõtjate tegevusest ning võib olla avalikes huvides, tuleks varjupaikade suhtes kohaldada ainult käesoleva määruse teatavaid sätteid, mis käsitlevad eelkõige loomahooldajate arvu ja pädevust, pidamisalasid, söötmist ja jootmist, käitumisvajadusi, valu tekitavaid tavasid ning veterinaararsti nõustavaid kontrollkäike.

- (20) Lisaks sellele, võttes arvesse liidu varjupaikadest loovutatud loomade märkimisväärset arvu ja vajadust tagada käesoleva määruse eesmärkide saavutamise jälgitavuse ja ebaseadusliku kaubanduse tõkestamise valdkonnas, tuleks varjupaikade suhtes kohaldada samuti käesoleva määruse nõudeid, mis käsitlevad koerte ja kasside identifitseerimist ja registreerimist, olenemata sellest, kas nende tegevust võib pidada olemuselt majanduslikuks või mitte.
- (21) Kuna käesoleva määrusega kehtestatakse koerte ja kasside heaolu nõuded, kuulub see Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625⁵ kohaldamisalasse ning kohaldada tuleks pädevate asutuste vastavaid määratlusi. Kohaldada tuleks kõnealuses määruuses sätestatud pädevate asutuste määratlust, et tagada kooskõla loomade tervist ja heaolu käsitlevate ametlike kontrollide suhtes kohaldatavate eeskirjadega.
- (22) Nn viie valdkonna kontseptsioon (toitumine, füüsiline keskkond, tervis, käitumuslik mõju ja vaimne seisund) on töötatud välja, tuginedes teaduslikele tõenditele, et kirjeldada loomade heaolu erinevaid mõõtmeid. See ei keskendu ainult looma negatiivsete kogemuste puudumisele, vaid hõlmab ka positiivseid kogemusi. Käesolev määrus peaks seega põhinema viie valdkonna kontseptsioonil.
- (23) Selleks et tagada nõuetekohaselt käesoleva määruse täitmine, on hädavajalik, et pädevad asutused saaksid teha kindlaks ettevõtted, kelle suhtes nende ametlikke kontrollide kohaldatakse. Seega on vajalik, et koeri ja kasse ettevõtetes pidavad ettevõtjad teataksid oma tegevusest pädevatele asutustele.
- (24) Hästi koolitatud ja oskuslikud töötajad on hädavajalikud loomade heaolutingimuste parandamiseks. Pädevus loomade heaolu valdkonnas eeldab teadmisi asjasse puutuva liigi peamistest käitumismustritest ja vajadustest. Loomahooldajatel peaks olema pädevus loomade heaolu valdkonnas kooskõlas nende ülesannete ja loomadega, kellega nad kokku puutuvad, et vältida valu, ebameeldivuste ja kannatuste tekitamist koertele ja kassidele.
- (25) Võttes arvesse asjaolu, et loomade heaolu hõlmab nende tervist, on veterinaararstid parimad isikud, et anda ettevõtjatele nõu eesmärgiga parandada loomade heaolu ettevõtetes. Veterinaararstidel peaks olema aktiivne roll nende loomade tervise ja heaolu omavahelise suhte kohta teadlikkuse suurendamisel. Koeri ja kasse pidavad ettevõtted peaksid seetõttu korraldama, et veterinaararstid teeksid neile regulaarseid loomade heaolu kontrollkäike.
- (26) Teatavad aretusstrateegiad võivad põhjustada probleeme koerte ja kasside heaolule. Kui valida teatavad geneetilised omadused esteetilistel või muudel turustamise kaalutlustel, võidakse luua ja tulevastele põlvkondadele edasi anda ka loomade heaolu seisukohast soovimatuid omadusi. Seega peaksid ettevõtjad võtma meetmeid, mille

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1–142).

eesmärk on tagada, et nende aretusstrateegiad ei põhjusta selliseid negatiivseid tagajärgi koerte ja kasside heaolule.

- (27) Teaduslikud tõendid näitavad, et sugulusaretus avaldab märkimisväärset negatiivset mõju loomade tervisele ja heaolule. Seega tuleks koerte ja kasside sugulusaretus, sh esimese ja teise sugulusastme paaritamine keelata, kuna see suurendab pärilike häirete ilmnemist ja kahjustab immuunsüsteemi toimimist, mis mõlemad mõjutavad negatiivselt koerte ja kasside tervist ning heaolu.
- (28) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „amet“) andis tehnilist ja teaduslikku abi mitmes küsimuses, mis on seotud pidamisalade, tervise ja valu tekitavate protseduuridega kasvandustes peetavate koerte ja kasside puhul⁶. Käesolevas määruses võetakse arvesse ameti soovitusi pidamisalade tüübi ja seal liikumise, pidamisalade temperatuuri ja valguse, tervise ning valu tekitavate kirurgiliste protseduuride kohta.
- (29) Teaduslikud tõendid toovad esile söötmise, jootmise, pidamisalade, tervise, käitumuslike vajaduste tähtsuse ning valu tekitavate tavade tõkestamise olulisuse koerte ja kasside heaolu huvides. Seetõttu on hädavajalik, et neid koerte ja kasside pidamise aspekte reguleeritaks üksikasjalikult.
- (30) Teaduslikud tõendid näitavad selgelt vajadust selle järele, et koertel ja kassidel oleks piisavalt ruumi loomulikult käituda ja omavahel tavapäraselt sotsiaalselt läbi käia. See ei ole võimalik, kui loomi hoitakse eraldatult ja puurides. Koerte ja kasside puurides pidamine tuleks seega keelata.
- (31) Pikaks ajaks kinnisidumine tuleks keelata, kuna see võib märkimisväärselt kahjustada loomade heaolu. Seda võib seostada liikumishäirete suurema esinemisega, võimetusega mugavalt lebada või puhata ja normaalselt käituda.
- (32) Koertele ja kassidele loomuliku käitumise võimaldamiseks piisava ruumi tagamine on väga oluline. Samal põhjusel tuleks piirduda konteinerite kasutamisel erakordsete olukordadega, näiteks agressiivsete loomade isoleerimine või vedamine veterinaararsti juurde. Koerte ja kasside eluruumides peaks samuti olema piiramatu juurdepääs loomulikule valgusele, mida täiendatakse vajaduse korral tehisvalgustusega, et soodustada loomade sobilikku ööpäevarütmi. Koertele tuleks tagada ohutu võimalus viibida iga päev õues, et võtta arvesse nende vajadust liikuda, sotsialiseeruda ning käituda muul neile omasel viisil.
- (33) Selleks et vältida tiinusega seotud komplikatsioone ning emaste koerte ja kasside heaolu kahjustamist, tuleks neid paaritada ainult pärast seda, kui nende luustik on täielikult välja arenenud ja nad on täielikult suguküpsed. Selleks et võimaldada neil tiinusest ja imetamisest füüsiliselt taastuda, tuleks emaseid koeri ja kasse uuesti paaritada alles pärast piisava aja möödumist. Kuid selleks et vältida emaste koerte ja kasside paljunemisega seotud patoloogilisi seisundeid, näiteks püometrat, tuleks lubada kuni kolme järjestikust tiinust, millele järgneb piisav taastumisperiood. Paljunemine tuleks järk-järgult peatada vananevate emaste koerte ja kasside puhul.
- (34) Käesoleva määrusega nõutud paljunemistsükli tavade muudatused võivad mõnel juhul mõjutada koerte ja kasside kasvatajate tulutaset, kuna aastas toodetakse vähem

⁶ EFSA (Euroopa Toiduohutusamet), Candiani, D., Drewe, J., Forkman, B., Herskin, M. S., Van Soom, A., Aboagye, G., Ashe, S., Mountricha, M., Van der Stede Y., Fabris, C. 2023. Scientific and technical assistance on welfare aspects related to housing and health of cats and dogs in commercial breeding establishments (Teaduslik ja tehniline abi, mis on seotud kasside ja koerte pidamisalasid ja tervist käsitlevate heaoluaspektidega kaubanduslikes kasvandustes). EFSA Journal, 21(9), 1–105. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2023.8213>

pesakondi. Seega on vaja anda kasvatajatele rohkem aega, et kohandada oma ärimudelit.

- (35) Lemmikloomadena peetavad koerad ja kassid ei tohiks seada ohtu inimesi. Inimestevastase agressiivsuse riski vähendamiseks tuleks kasvandustes sündinud koeri ja kasse nõuetekohaselt sotsialiseerida liigikaaslaste ning võimaluse korral teistest liikidest loomade ja inimestega. Neid tuleks pidada stimuleerivas ja turvalises, rikastusmaterjaliga varustatud keskkonnas, mis annab neile võimaluse mängida ja käituda muul loomumomental viisil. Koerte ja kasside eraldamine nende emadest enne loomulikku võõrutamisega võib põhjustada märkimisväärset stressi ja tuleks seetõttu keelata.
- (36) Protseduurid, mille eesmärk on muuta koerte ja kasside välimust või takistada teatavat käitumist, näiteks kõrvade lõikamine, saba lõikamine, küünte eemaldamine ja häälepaelte välja opereerimine, võivad avaldada märkimisväärset negatiivset mõju kasside ja koerte heaolule. Need protseduurid põhjustavad valu ning ei võimalda kassidel ja koertel loomulikult viisil käituda. Seetõttu tuleks neid lubada ainult juhul, kui need teostab veterinaararst ja need on vajalikud meditsiinilistel kaalutlustel.
- (37) Tingimused kasvandustes on eriti olulised, et tagada koerte ja kasside nõuetekohane pidamine ja kohtlemine enne turuleviimist. Seega on oluline, et pädevad asutused kiidaksid need ettevõtted heaks ning nende suhtes tehtaks enne nende heakskiitmist kohapealseid eelkontrole. Samuti on oluline, et nende heakskiidetud ettevõtete loetelu oleks üldsusele kättesaadav, et võimaldada potentsiaalsetel ostjatel loovutajate staatust kontrollida. Kuna kõigil ettevõtetel on rohkem aega pidamisalasid ja tervist käsitlevate nõuete kohaldamiseks, on vajalik, et kasvanduste kohustust saada heakskiit hakataks kohaldama samal kuupäeval kui pidamisalasid ja tervist käsitlevaid nõudeid.
- (38) Mõned koeri ja kasse turuleviivad ettevõtjad või koeri ja kasse loovutavad varjupaigad julgustavad võimalikke kliente ostma iga hinna eest, kasutades selleks emotsionaalseid argumente ja teavitamata potentsiaalset omanikku lemmiklooma omamise tagajärgedest. Muud ettevõtjad või varjupaigad nõuavad lemmikloomade omamisega seotud kohustuste täitmist ning see piirab nende võimet loomi müüa. See ettevõtjate suhtumise erinevus kipub soodustama vähem vastutustundlikke ettevõtjaid, mis moonutab konkurentsi, hoolimata sellest, kui oluline on loomade heaolu ja avaliku korra huvides teavitada kliente nende kohustustest koera või kassi ostmisel. Seetõttu on põhjendatud nõuda, et kõik liidu turul koerte ja kasside lemmikloomadena loovutajad teavitaksid tulevase omanikke nende kohustustest. Lisaks sellele, kui koerte või kasside loovutamises lepatakse kokku interneti kaudu, siis peaks veebikuulutusega olema kaasas vastav hoiatus, et anda tulemuslikult edasi vastutustundliku loomapidamise sõnum.
- (39) Ebaseaduslikku kaubandust ja pettuslikke tavasid seoses koerte ja kasside müügi või üleandmisega soodustab jälgitavuse puudumine, mis tuleneb kõnealuste loomade identifitseerimise ja registreerimise nõuete puudumisest. Lisaks sellele võidakse kasutada pettuslikke tavasid juhul, kui koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise süsteemid ei ole ühtlustatud või neid ei saa lihtsasti kasutada, kuna tehnilised süsteemid ei ole koostalitlusvõimelised. Seetõttu on hädavajalik ühtlustada identifitseerimise ja registreerimise nõuded ning tagada, et koerad ja kassid identifitseeritakse ning registreeritakse enne seda, kui loom esimest korda liidus loovutatakse. Koerte ja kasside loovutajad peaksid esitama tõendid identifitseerimise ja registreerimise kohta ühes liikmesriikide poolt sel otstarbel loodud andmebaasis, enne kui loom viiakse esimest korda liidu turule. Seejärel peab loovutaja iga kord, kui

muutub looma omanik või tema eest vastutav isik, esitama tõendid looma identifitseerimise ja registreerimise kohta ühes andmebaasis. Proportsionaalsuse huvides ei tohiks seda kohustust kohaldada füüsiliste isikute suhtes, kes loovutavad aeg-ajalt koeri ja kasse muul viisil kui veebiplatvormide kaudu.

- (40) Koerte ja kasside loovutajad ei peaks esitama üksnes tõendeid identifitseerimise kohta, näidates dokumenti, mis osutab loomale paigaldatud transpondri koodile, vaid ka tõendid looma registreerimise kohta ametlikus andmebaasis. See võimaldab edastada olulise teabe looma kohta uuele omanikule ja tagab jälgitavuse.
- (41) Kuna suuremat osa koertest ja kassidest pakutakse praegu müügiks või äraandmiseks veebiplatvormidel avaldatavate kuulutuste kaudu, peaksid veebiplatvormide pakkujad koerte ja kasside vahendamisel tegutsema hoolikalt. Seetõttu, ilma et see piiraks määruse (EL) 2022/2065 kohaldamist, tuleks veebiplatvormidelt nõuda, et nad kohandaksid oma koerte ja kasside kuulutuste tingimusi nii, et loovutajad esitavad tõendid müügiks või äraandmiseks mõeldud koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise kohta. Lisaks sellele peaks komisjon tagama üldsusele tasuta kättesaadava süsteemi väljatöötamise, millega saab kontrollida koera või kassi identifitseerimise ja registreerimise autentsust. Selle meetme eesmärk on paremini tõkestada pettusi, parandades liidus loovutatavate koerte ja kasside jälgitavust nende päritolu kindlaks tegemiseks, mis võimaldab pädevate asutuste paremaid kontrolle ja parandab kokkuvõttes nende loomade heaolu. Sellest ei tohiks tekkida veebiplatvormidele kohustust teha nende platvormide kaudu avaldatavate kuulutuste üldist järelevalvet ega üldist faktide kogumise kohustust, mille eesmärk on hinnata identifitseerimise ja registreerimise täpsust enne pakkumiskuulutuse avaldamist.
- (42) Kuna loomahooldajate teadlikkuse tase loomade heaolust mõjutab otseselt nende hoole all olevate koerte ja kasside heaolu, peaksid liikmesriigid tagama, et neil on võimalik saada piisavat koolitust nii mahu kui ka kvaliteedi seisukohast, et võimaldada neil täita loomahooldajatele käesoleva määrusega sätestatud koolitusnõudeid.
- (43) Koerte ja kasside jälgitavuse tagamiseks tuleks loomad mitte üksnes märgistada kordumatu tunnusega transpondri kujul, vaid nende identifitseerimine tuleks registreerida ka andmebaasis. Seetõttu peaksid liikmesriigid, kellel ei ole veel koerte ja kasside riiklikke andmebaase, looma need andmebaasid, et identifitseerimine oleks usaldusväärne ja kontrollitud. Lisaks sellele peaksid need riiklikud andmebaasid olema liidus jälgitavuse tagamiseks koostalitlusvõimelised, võimaldades pädevatel asutustel ja asjaomastel sidusrühmadel kontrollida identifitseerimise autentsust.
- (44) Selleks et hinnata koeri ja kasse pidavate ettevõtete edusamme loomade heaolutingimuste ning nende jälgitavuse seisukohalt, on vaja, et liikmesriigid koguksid, edastaksid ja analüüsiks andmeid oluliste poliitikanäitajate kohta, mida tuleks käesoleva määruse alusel ühtlustada, et tagada nende võrreldavus liidu tasandil, ning et võimaldada liidu järelevalvet käesoleva määruse poliitikaeesmärkide saavutamise suunas tehtavate edusammude üle.
- (45) Liitu imporditavaid koeri ja kasse võidakse kasvatada või hoida kolmandates riikides nende heaolu kahjustavates tingimustes. Lisaks sellele, võttes arvesse liidu kodanike erilist muret koerte ja kasside heaolu pärast ning samuti looma- ja rahvatervise riske, mis on seotud ebapiisavate heaolutingimustega koerte ja kasside kasvatamisele spetsialiseerunud päritoluettevõttes, on oluline, et kolmandatest riikidest imporditud koerad ja kassid vastaksid nende heaolu käsitlevatele normidele, mis on võrdväärseid käesolevas määruses sätestatuga ning pakuvad nende jälgitavuse seisukohast võrdväärseid tagatiseid. Võttes arvesse, et see nõuab muudatusi kolmandate riikide

ettevõtjatest, kes tegelevad koerte ja kasside ekspordiga liitu, on vaja tagada üleminekuperiood, mille kestus on sama nagu liidu ettevõtjate puhul.

- (46) Eelmises põhjenduses märgitud nõuete täitmine tuleks tagada, loetledes kolmandad riigid, kes on kiidetud heaks koerte ja kasside liidus loovutajatena lähtuvalt komisjoni hinnangust nende ametlike kontrollide usaldusväärsusele, mille eesmärk on tagada käesoleva määrusega nõutud loomade heaolu käsitlevate eeskirjade või võrdväärsete eeskirjade täitmine nende territooriumil tegutsevates ettevõtetes, kes loovutavad või kavatsevad loovutada koeri ja kasse liidus. Lisaks sellele tuleks koostada loetelu ettevõtetest, kes kasvatavad ja peavad koeri ja kasse nendes kolmandates riikides ja kellel on luba eksportida neid loomi liitu, et tagada jälgitavus ja kontrollid liidu piiripunktides. Komisjon peaks lähtuvalt riskipõhisest lähenemisviisist tegema käesoleva määruse alusel heaks kiidetud ja heakskiitmist taotlevate kolmandate riikide ametlike kontrollisüsteemide usaldusväärsuse auditid.
- (47) Määruse (EL) 2016/429 alusel luuakse loetelu kolmandatest riikidest, millest on luba tuua liitu koeri ja kasse, et juhtida loomataudide liitu toomise riski. Eelmises põhjenduses nimetatud kolmandate riikide loetelu peaks seega piirduma kolmandate riikidega, kes on saanud loa määruse (EL) 2016/429 alusel ja kes annavad vastavad tagatised seoses oma pädeva asutuse võimega tagada, et liitu eksportimiseks koeri ja kasse kasvatavad ja pidavad ettevõtted täidavad käesolevas määruses sätestatud loomade heaolu nõudeid ja kontrollida nende nõuete täitmist.
- (48) Selleks et võtta arvesse tehnoloogilisi edusamme ja teaduse arengut ning nende sotsiaalseid, majanduslikku ja keskkonnamõju, tuleks anda komisjonile kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse artiklit 6 nii, et aretusstrateegiad ei põhjustaks genotüüpe, mis kahjustavad koerte ja kasside tervist või heaolu.
- (49) Selleks et kehtestada miinimumkriteeriumid, mida jälgida loomade heaolu hindamiseks tehtavate kontrollkäikude ajal, tuleks anda komisjonile kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesoleva määruse artiklit 10.
- (50) Selleks et võtta arvesse tehnoloogilisi edusamme ja teaduse arengut ning nende sotsiaalseid, majanduslikku ja keskkonnamõju, tuleks anda komisjonile kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva määruse lisasid seoses koerte ja kasside kasvatamise, pidamise ja identifitseerimise nõuetega, ning samuti seoses näitajatega käesoleva määruse kohaste poliitikaeesmärkide jälgimiseks.
- (51) On eriti oluline, et komisjon korraldaks ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁷ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

⁷ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

- (52) Komisjonile tuleks anda rakendusvolitused, et tagada käesoleva määruse järgmiste sätete rakendamise ühtsed tingimused:
- artikli 9 lõige 3, et ühtlustada loomahoooldajate hariduse, koolituse või töökogemuste sisu;
 - artikli 17 lõige 5, et täpsustada teavet, mille loovutajad esitavad tõendina koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise kohta juhul, kui neid pakutakse veebiplatvormide kaudu ja juhul, kui neid pakutakse muul viisil;
 - artikli 17 lõige 7, et täpsustada sellise süsteemi teatavaid aspekte, mis automaatselt kontrollib koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsust;
 - artikli 19 lõige 3, et kehtestada miinimumnõuded lõikes 1 osutatud andmebaaside sisule ning andmebaaside koostalitlusvõimet käsitlevad nõuded;
 - artikli 20 lõige 3, et kehtestada III lisas kogutud andmete mõõtmiseks ühtlustatud meetodika ja sellise aruande vorm, mille alusel liikmesriigid neid andmeid komisjonile esitavad;
 - artikli 21 lõige 5, et kehtestada liidu menetlus nende tingimuste samaväärsuse tunnistamiseks, mille alusel koeri ja kasse kasvatatakse ning peetakse ettevõtetes kolmandas riigis, kes kavatses eksportida loomi liitu, et need tingimused oleksid samaväärsed käesoleva määruse ettevõtteid käsitlevate sätetega.

Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁸.

- (53) Kodanike suhtumine koerte ja kasside heaolusse on erinev ning mõned liikmesriigid on juba võtnud selles valdkonnas vastu põhjaliku kogumi õigusnorme. Seega on vaja, et liikmesriigid saaksid säilitada rangemaid riiklikke norme, mille eesmärk on tagada käesolevas määruses sätestatuga võrreldes ulatuslikum loomade kaitse. Liikmesriikidel peaks samuti olema jätkuvalt võimalik võtta vastu rangemaid siseriiklikke õigusnorme teatavates valdkondades, kui need normid ei mõjuta siseturu nõuetekohast toimimist.
- (54) Liikmesriigid peaksid teavitama komisjoni kõikidest asjaomastest siseriiklikest õigusnormidest. Komisjon peaks teavitama neist teisi liikmesriike. Kui siseriiklikud normid kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 kohaldamisalasse, siis tuleks neist teavitada komisjoni kooskõlas selle direktiiviga.
- (55) On hädavajalik, et liidu õigusaktide suhtes tehtaks korrapäraselt järelevalvet ja neid hinnataks korrapäraselt, et neid oleks võimalik kohandada oodatud mõju saavutamiseks. Seega peaks käesolev määrus sisaldama komisjoni kohustust teostada koerte ja kasside heaolu järelevalvet liidus ning teha hindamine, mis esitatakse muudele liidu institutsioonidele.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13–18).

- (56) Käesoleva määruse täieliku kohaldamise tagamiseks peaksid liikmesriigid kehtestama eeskirjad käesoleva määruse rikkumiste eest määratavate karistuste kohta ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (57) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt kehtestada ühtlustatud miinimumnormid, millega tagatakse siseturu nõuetekohane toimimine, tagades samal ajal kõrgetasemelise koerte ja kasside heaolu ning nende jälgitavuse, ei suuda liikmesriigid üksi piisaval tasemel saavutada, vaid nõutavat mõju on võimalik saavutada pigem liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1 *Reguleerimise*

Käesolevas määruses sätestatakse miinimumnõuded seoses järgmisega:

- a) ettevõtetes kasvatatavate või peetavate või liidu turule viidavate koerte ja kasside heaolu;
- b) liidu turule viidavate või liidus loovutatavate koerte ja kasside jälgitavus.

Artikkel 2 *Kohaldamisala*

1. Käesolevat määrust kohaldatakse koerte ja kasside kasvatamise, pidamise ja turuleviimise ning loovutamise suhtes Euroopa Liidus.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata teaduslikel eesmärkidel kasutatavate koerte või kasside kasvatamise, pidamise, turuleviimise või loovutamise suhtes.

Artikkel 3 *Mõisted*

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „koer“ – loom liigist *Canis lupus familiaris*;
2. „kass“ – loom liigist *Felis silvestris catus*;
3. „koerte ja kasside heaolu“ – koera või kassi füüsiline ja vaimne seisund seoses tingimustega, milles ta sünnib, elab ja sureb;
4. „pidamine“ – mis tahes tegevus, mille käigus looma ettevõttes hoitakse või temaga tegeletakse;
5. „turuleviimine“ – koerte ja kasside pidamine looma müügi, müügiks pakkumise, turustamise või mis tahes muul viisil omandiõiguse või vastutuse üleandmise eesmärgil, mis toimub tasu eest või vähemalt kantud kulude hüvitamise eest, sealhulgas loomade kohta kuulutuste avaldamine eespool nimetatud eesmärkidel;

6. „loovutamine“ – koerte või kasside omandiõiguse või nende eest vastutuse üleandmine mis tahes viisil või vormis, kas tasu eest või tasuta, välja arvatud füüsiliste isikute poolt koerte või kasside juhuti loovutamine muul viisil kui veebiplatvormi vahendusel;
7. „veebiplatvorm“ – määruse (EL) 2022/2065 artikli 3 punktis i määratletud digiplatvorm, mis vahendab koerte ja kasside turuleviimist või loovutamist;
8. „kuulutus“ – veebiplatvormil avaldatud teadaanne koera või kassi loovutamiseks;
9. „emane koer“ – emane koer alates tema esmakordsest paaritamisest või seemendamisest kuni tema eluajal sündinud viimase pesakonna võõrutamiseni;
10. „emane kass“ – emane kass alates tema esmakordsest paaritamisest või seemendamisest kuni tema eluajal sündinud viimase pesakonna võõrutamiseni;
11. „ettevõtte“ – kasvandused, varjupaigad ja lemmikloomapood;
12. „kasvandus“ – ruumid või ehitised (sh kodumajapidamine), kus koeri ja kasse peetakse paljundamiseks nende järglaste turuleviimise eesmärgil;
13. „lemmikloomapood“ – ruumid või ehitised, kus koeri ja kasse peetakse müügiks lemmikloomadena, ilma et nad oleksid seal sündinud;
14. „varjupaik“ – ruumid või ehitised (v.a kodumajapidamine), mida haldab füüsiline või juriidiline isik ja kus peetakse soovimatuid, hüljatud, hulkunud, kaotatud või konfiskeeritud koeri ja kasse loovutamiseks tasu eest või tasuta;
15. „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik (v.a varjupaigapidaja), kes tema kontrolli all olevaid kasse või koeri kasvatab või peab või nendega kaupleb või tegeleb nende turuleviimisega, sealhulgas piiratud aja jooksul;
16. „loovutaja“ – füüsiline või juriidiline isik (sh füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad), kes loovutab koera või kassi;
17. „pädev asutus“ – pädevad asutused määruse (EL) 2017/625 artikli 3 punktis 3 määratletud tähenduses;
18. „aretusstrateegia“ – süstemaatiliste tegevuste kogum, sealhulgas aretuseks sobivate koerte ja kasside ning nende paljundusmaterjali registreerimine, välja valimine, kasvatamine ja vahetamine, mida kavandatakse ja rakendatakse selleks, et säilitada või parandada soovitud fenotüübi ja/või genotüübi tunnuseid sihtrühmaks olevas aretuspopulatsioonis;
19. „keha muutev operatsioon“ – sekkumine (sh kirurgiline sekkumine), mis toimub muul kui ravi või diagnostika eesmärgil ning mille tagajärjeks on tundliku kehaosa kahjustus või kaotus või luustruktuuri muutus;
20. „kannatus“ – ebameeldiv, soovimatu füüsiline või vaimne olek, mis tuleneb looma kokkupuutest kahjustavate ärritustega või oluliste positiivsete stiimulite puudumisest;
21. „pidamisala“ – ehitised või piiritletud õueruum ettevõttes, kus peetakse koeri ja kasse;
22. „koeraaedik“ – füüsiline tarind, mis sisaldab ühte või mitut eraldi kohta, kus koeri hoitakse;
23. „kassiaedik“ – füüsiline tarind, mis sisaldab ühte või mitut eraldi kohta, kus kasse hoitakse;
24. „loomahooldaja“ – isik, kes hoolitseb ettevõttes kasvatatavate või peetavate koerte ja kasside eest;

25. „rikastamine“ – sellise materjali või tarindi paigaldamine looma keskkonda, mis pakub tegevust või toitu ning suudab tekitada ja täita uudishimu ja isu või füüsilist motivatsiooni;
26. „kinnisidumine“ – looma sidumine kinnituspunkti külge, et hoida teda soovitud alal;
27. „konteiner“ – mis tahes kast, karp, anum või muu jäik tarind, mida kasutatakse koerte ja kasside kinnihoidmiseks;
28. „lemmikloom“ – koer või kass, keda peetakse kodumajapidamises isiklikuks meelelahutuseks ja seltsiks;
29. „vastutustundlik loomapidamine“ – praeguse või tulevase koera- või kassiomaniku võetav kohustus täita mitmesuguseid ülesandeid, mis keskenduvad koera või kassi käitumuslike, elukeskkonnaga seotud ja füüsiliste vajaduste rahuldamisele, ning kohustus vältida riske, mida koer või kass võib põhjustada kogukonnale, teistele loomadele või keskkonnale.

II PEATÜKK

ETTEVÕTTEID HALDAVATE ETTEVÕTJATE KOHUSTUSED

Artikkel 4

Erandid käesolevas peatükis sätestatud kohustustest

Käesolevat peatükki ei kohaldata järgneva suhtes:

- kasvandused, kus peetakse kuni kolme täiskasvanud emast koera või kassi ja kus sünnib kokku kuni kaks pesakonda kalendriaastas kasvanduse kohta;
- lemmikloomapoed, kus peetakse pidevalt kuni kolme koera või kuni kuute kassi;
- varjupaigad, kus peetakse pidevalt kuni kümmet koera või kuni kahtkümmet kassi;

Artikkel 5

Heaolu üldpõhimõtted

Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad kohaldavad oma ettevõttes kasvatatavate või peetavate koerte ja kasside suhtes järgmisi põhimõtteid:

- a) koertele ja kassidele antakse vett ja toitu, mille kvaliteet ja kogus võimaldavad neil olla hästi söönud ja joonud;
- b) koeri ja kasse peetakse heas füüsilises keskkonnas, mis on mugav, sest eelkõige on seal ruumi, sobiv temperatuur ja lihtne liikuda;
- c) koeri ja kasse peetakse turvaliselt, puhtana ja hea tervise juures, ennetatakse haigusi, talitlushäireid, vigastusi ja valu, mida võib põhjustada eelkõige pidamistava, kohtlemisviisi või keha muutev operatsioon;
- d) koeri ja kasse peetakse keskkonnas, mis võimaldab neil sotsiaalselt käituda teisi kahjustamata, käituda liigiomaselt ning luua positiivset suhet inimestega.
- e) koeri ja kasse peetakse nii, et nende vaimne seisund oleks võimalikult hea, ennetades või vähendades aja jooksul negatiivseid kogemusi ja nende intensiivsust ning suurendades aja jooksul võimalust saada positiivseid kogemusi ja nende kogemuste intensiivsust lõigetes a–d osutatud erinevates valdkondades.

Artikkel 6
Koerte ja kasside üldised heaolunõuded

1. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad vastutavad nende kontrolli all olevate koerte ja kasside heaolu eest ning nende heaoluga seotud riskide minimeerimise eest.
2. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et koerte ja kassidega tegelemiseks on piisavalt loomahooldajaid, kellel on artiklis 9 nõutud oskused ja pädevus.
3. Kasvandusi haldavad ettevõtjad tagavad, et aretusstrateegia tulemusel ei teki genotüüpe ja fenotüüpe, millel on kahjulik mõju koerte ja kasside või nende järglaste heaolule.

Ettevõtjatel on koerte ja kasside paljundamisel keelatud paaritada omavahel vanemaid ja lapsi või vanavanemaid ja lapselapsi.

Käesolev lõige ei välista lühikoonuliste koerte ja kasside välja valimist ja kasvatamist, tingimusel et valiku- või aretusprogrammidega vähendatakse miinimumini lühikoonulise tõu tunnuste negatiivseid tagajärgi heaolule.

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesolevat artiklit seoses konkreetsete kriteeriumidega, millele ettevõtjad peavad vastama aretusstrateegia väljatöötamisel, et täita lõike 3 nõudeid, võttes arvesse Euroopa Toiduohutusameti teaduslikke arvamusi ning sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju.

Artikkel 7
Kohustus teatada koerte ja kasside kasvatamisest või pidamisest ettevõttes

Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad teavitavad pädevaid asutusi oma tegevusest, esitades järgmise teabe:

- a) ettevõtja isikuandmed (nimi ja aadress);
- b) ettevõtte asukoht;
- c) ettevõtte liik: kasvandus, lemmikloomapood või varjupaik;
- d) ettevõttes peetavate loomade liik ja tõug, kui see on asjakohane;
- e) suurim arv loomi, keda ettevõttes saab pidada.

Artikkel 8
Kohustus anda teavet vastutustundliku loomapidamise kohta

1. Kui ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad viivad turule või loovutavad koeri või kasse lemmikloomana pidamiseks, annavad nad lemmiklooma võtjale teavet, kuidas tagada looma heaolu, sealhulgas teavet vastutustundliku loomapidamise kohta.
2. Kui koerte ja kasside loovutamisest antakse teada internetis, peab kuulutuses olema selgesti nähtavalt ja paksus kirjas järgmine hoiatus:

„Loom ei ole mänguasi. Looma ostmine või võtmine on elumuutev otsus. Looma omanikuna on teil kohustus täita alati kõiki tema tervise ja heaoluga seotud vajadusi.“

Artikkel 9
Loomahooldajate pädevus loomade heaolu alal

1. Loomahooldajatel peavad seoses koerte ja kassidega, kellega nad tegelevad, olema järgmised pädevused:
 - a) arusaam nende bioloogilisest käitumisest ning füsioloogilistest ja etoloogilistest vajadustest;
 - b) oskus ära tunda, mida nad väljendavad, sealhulgas kõiki märke kannatustest, ning võime otsustada, milliseid asjakohaseid leevendusmeetmeid tuleb sellisel juhul võtta;
 - c) oskus rakendada häid loomapidamistavasid, kasutada ja hooldada nende hoole all oleva liigi jaoks kasutatavaid vahendeid ning vähendada kõiki riske loomade heaolule;
 - d) teadmised kohustustest, mida nad peavad käesoleva määruse kohaselt täitma.
2. Lõikes 1 osutatud pädevusi võib omandada hariduse, koolituse või töökogemuse kaudu. Haridust, koolitust või töökogemust tuleb dokumentidega tõendada.
3. Komisjon võib rakendusaktidega kehtestada miinimumnõuded lõikes 2 osutatud hariduse, koolituse või töökogemuse sisu kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 10
Loomade heaolu kontrollkäik

1. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad:
 - a) tagavad, et nende vastutusalasse kuuluvatesse ettevõtetesse tuleb vähemalt kord aastas kontrollkäigule veterinaararst, et nõustada ettevõtjat või füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajat, milliseid meetmeid tuleb võtta loomade heaolu ohustavate riskifaktorite suhtes;
 - b) dokumenteerivad punktis a osutatud veterinaararsti kontrollkäigu tulemused ja selle järel võetud meetmed ning säilitavad neid dokumente vähemalt kuus aastat, ning vastava taotluse korral esitavad need dokumendid pädevatele asutustele.
2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat artiklit, et kehtestada loomade heaolu kontrollkäikudel hinnatavad miinimumkriteeriumid.

Artikkel 11
Söötmine ja jootmine

1. Ettevõtjad ning füüsilistest või juriidilistest isikutest varjupaigapidajad tagavad, et koeri ja kasse söödetakse vastavalt I lisa punktis 1 esitatud nõuetele, ning võivad veterinaararsti või loomade toitumiseksperdi kirjaliku nõuande alusel I lisa punktis 1 esitatud söötmissagedust kohandada.
2. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad annavad koertele ja kassidele piisavalt süüa ja juua, tagades järgmist:
 - a) piiramatu joogivesi;

- b) piisavas koguses ja piisava kvaliteediga toitu, mis vastab koerte ja kasside füsioloogilistele, toitumisalastele ja ainevahetusega seotud vajadustele ja täidab isu ning on osa toiduvalikust, mis on kohandatud koerte ja kasside vanuse, tõu, kategooria, aktiivsustaseme ja tervisliku seisundiga;
 - c) toitu, mis ei sisalda aineid, mis võivad põhjustada kannatusi;
 - d) söötmine, mille puhul välditakse järske muutusi ja tagatakse seedetrakti hea toimimine, eriti võõrutamise ajal.
3. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et söötmis- ja jootmisrajatised on ehitatud ja paigaldatud nii, et:
- a) kõikidel koertel ja kassidel on rajatistele võrdne juurdepääs, millega vähendatakse nendevahelist võistlemist ja välditakse vaenulikku käitumist, eriti kui nende juurdepääs toidule ei ole piiramatult;
 - b) vähendatakse toidu ja vee mahaajamist ja hoitakse ära nende saastumine kahjulike ainetega;
 - c) välditakse koerte ja kasside vigastusi, uppumist või muid kahjustusi;
 - d) need on kergesti puhastatavad ja desinfitseeritavad, et hoida ära haigusi.

Artikkel 12 *Pidamisala*

1. Ettevõtjad tagavad, et koertel ja kassidel on I lisa punktile 2 vastav pidamisala.
2. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et:
 - a) ettevõtted, kus loomi peetakse, ja seal kasutatavad vahendid sobivad nendes ettevõtetes peetavate koerte ja kasside liikide ja arvu jaoks ning võimaldavad vajalikku juurdepääsu kõikidele koertele ja kassidele ning nende põhjalikku kontrolli;
 - b) kõik ettevõtte ehituskomponendid, sealhulgas põrandad, katus ja ruumijagajad ning koerte ja kasside jaoks kasutatavad vahendid, on nõuetekohaselt ehitatud ja hooldatud ning neid on lihtne puhastada ja desinfitseerida, et need ei kujutaks endast riski loomade heaolule;
 - c) kui loomi peetakse kasvandustes või lemmikloomapoodides, hoitakse õhuringlust, tolmu taset, temperatuuri, suhtelist õhuniiskust ja gaaside kontsentratsiooni tasemel, mis ei ole koertele ja kassidele kahjulik, ning ventilatsioon on piisav ülekuumenemise vältimiseks ja liigniiskuse eemaldamiseks (vajadusel koos küttesüsteemiga);
 - d) koertel ja kassidel on piisavalt ruumi vabalt ringiliikumiseks ja liigiomaselt käitumiseks vastavalt nende vajadustele, piisavalt ruumi rikastusmaterjali ja -tarindite jaoks, loomadel on võimalik sotsialiseeruda ja võimalik eralduda ning neil on puhtad puhkepaigad;
 - e) õues peetavad koerad ja kassid on kaitstud halbade ilmastikutingimuste, sealhulgas termilise stressi, päikesepõletuse ja külmakahjustuste eest.
3. Koerte või kasside pidamine konteinerites on keelatud.

Konteinereid võib kasutada üksnes transpordiks ja üksikute koerte ja kasside ajutiseks isoleerimiseks, tingimusel et välditakse äärmuslikest temperatuuridest tingitud stressi.

4. Koerte või kasside pidamine ainult siseruumides on keelatud. Siseruumides peetavatel koertel peab olema igapäevane juurdepääs õuealale, et liikuda ja sotsialiseeruda. Kui koeri peetakse koeraaedikus, peavad ettevõtjad kavandama ja ehitama eraldi hoidmiskohad, et koertel oleks vaba juurdepääs piiratud õuealale ja siseruumile või eraldi kuudile.
5. Kui kasse peetakse kassiaedikutes, peavad ettevõtjad kavandama ja ehitama eraldi hoidmiskohad, et kassid saaksid vabalt ringi liikuda ja käituda oma loomulikul viisil.
6. Ettevõtjad tagavad, et siseruumides, kus koeri ja kasse peetakse, on nende jaoks sobiv termoneutraalne tsoon.
7. Ettevõtjad tagavad, et koertel ja kassidel on alati juurdepääs loomulikule valgusele. Kui seda tingivad liikmesriigi ilmastikutingimused ja geograafiline asukoht, peavad ettevõtjad tagama tehisvalgustuse.
8. Käesolevat artiklit kohaldatakse alates *[viis aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast]*.

Artikkel 13 *Tervis*

1. Ettevõtjad tagavad, et koerte ja kasside tervise kaitseks võetakse meetmeid kooskõlas 1. lisa punktiga 3.
2. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et:
 - a) loomahooldajad kontrollivad nende vastutusel olevaid koeri ja kasse vähemalt kord päevas;
 - b) koerad või kassid, kellel on haigustunnused, kes on haiged, vigastatud või kelle heaolu on muul viisil kahjustatud, viiakse vajaduse korral põhjendamatu viivitusega üle eraldatud alale, neid ravib vajaduse korral veterinaararst ja neid hoitakse eraldatud alal kuni nende täieliku paranemiseni või teise võimalusena eutaneeritakse nad põhjendamatu viivitusega;
 - c) koera või kassi võib eutaneerida ainult veterinaararst;
 - d) on olemas meetmed, sealhulgas veterinaarravimid, millega ennetada ja kontrollida väliseid ja sisemisi parasiite, sealhulgas ennetav veterinaarravi, et hoida ära üldlevinud haigusi, millega koerad või kassid tõenäoliselt kokku puutuvad, võttes nõuetekohaselt arvesse epidemioloogilist olukorda;
 - e) rikastusmaterjalid ei kujuta endast vigastuste ega bioloogilise või keemilise saastumise riski ega muud terviseriski.
3. Ettevõtjad tagavad, et:
 - a) emaseid koeri ja emaseid kasse kasutatakse järglaste saamiseks ainult siis, kui nad on saavutanud I lisa punktides 3.1 ja 3.2 esitatud vanuse alampiiri, nende luustik on välja arenenud ning neil ei ole haigusi ega sellist füüsilist seisundit, mis võiks tiinusele ja heaolule halvasti mõjuda;
 - b) emaste koerte ja emaste kasside tiinus, millest saadakse pesakondi, toimub maksimaalset sagedust ületamata;

- c) imetavaid emaseid kasse ei paaritata ega seemendata;
- d) iga kaheksa-aastane või vanem emane koer ja iga kuueaastane või vanem emane kass peab enne järglaste saamist läbima veterinaararsti füüsilise läbivaatuse ja saama kirjaliku kinnituse selle kohta, et looma tiinus ei kujuta endast riski tema heaolule ega tervisele;
- e) täiskasvanud emaseid koeri ja kasse, keda ei kasutata enam paljundamiseks (sh käesoleva määruse sätete tõttu), ei tapeta ega hüljata. Kooskõlas käesoleva määrusega tagavad ettevõtjad jätkuvalt kõnealuste loomade heaolu.

Ettevõtja säilitab punktis d osutatud kirjalikku kinnitust vähemalt kolm aastat pärast emase koera või emase kassi surma.

4. Käesolevat artiklit kohaldatakse alates *[viis aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast]*.

Artikkel 14

Käitumuslikud vajadused

1. Ettevõtjad ning füüsilisest või juriidilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et võetakse meetmeid kasside ja koerte käitumuslike vajaduste rahuldamiseks kooskõlas I lisa punktiga 4.
2. Koerte ja kasside pidamine nende loomulikke liikumist piiraval alal on keelatud, välja arvatud järgmiste protseduuride või ravi korral:
 - a) füüsiline läbivaatus, sealhulgas loomade identifitseerimine;
 - b) loomade märgistamine identifitseerimise eesmärgil;
 - c) proovide võtmine ja vaktsineerimine;
 - d) hügieeni, tervise või paljundamisega seotud protseduurid;
 - e) meditsiinilised protseduurid.
3. Kinnisidumine ettevõtte ruumides kauemaks kui üks tund on keelatud, välja arvatud meditsiiniliste protseduuride ajal.
4. Ettevõtjad ning juriidilisest või füüsilisest isikust varjupaigapidajad tagavad, et loomad elavad sellistes tingimustes, kus neil on võimalik sotsiaalselt käituda ilma teisi kahjustamata, käituda liigiomaselt ja võimalus kogeda positiivseid emotsioone.
5. Kasvandusi haldavad ettevõtjad tagavad, et neil on olemas asjakohane strateegia loomade sotsialiseerimiseks inimestega ja võimaluse korral teistest liikidest loomadega.

Artikkel 15

Valu tekitavad tavad

1. Keelatud on keha muutvad operatsioonid, sealhulgas kõrvade lõikamine, saba lõikamine, varvaste osaline või täielik amputeerimine ning häälekurdude resektsioon, välja arvatud juhul, kui seda tehakse meditsiinilise näidustuse tõttu, mille ainus eesmärk on koerte ja kasside tervise paremaks muutmine. Sellisel juhul viib protseduuri läbi üksnes veterinaararst, kasutades anesteesiat ja pikaajalist analgeesiat.
2. Isas- ja emasloomade viljatuks muutmine on lubatud üksnes juhul, kui seda teeb veterinaararst, kasutades anesteesiat ja pikaajalist analgeesiat.

3. Keelatud on järgmised kohtlemisviisid:
- a) kehaosade pidev ülessidumine;
 - b) loomade löömine, peksmine, tirimine, viskamine, pigistamine;
 - c) koerte ja kasside kokkupuude elektrivooluga;
 - d) suukorvide pikaajaline kasutamine, välja arvatud juhul, kui see on vajalik tervise või heaoluga seotud põhjustel, ja sel juhul piirdub kestus lühima vajaliku ajaga;
 - e) koerte või kasside tõstmine jäsemetest, peast, sabast ja karvadest.

Artikkel 16

Kasvanduste heakskiitmine

1. Alates [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] peavad ettevõtjad saama pädevalt asutuselt oma kasvandusele heakskiidu, enne kui hakkavad müüma oma ettevõttes sündinud koeri ja kasse.
2. Pädev asutus annab kasvandusele heakskiidutunnistuse tingimusel, et eelnevalt on kohapealse kontrolliga kinnitatud, et kasvandus vastab käesoleva määruse nõuetele.
3. Pädevad asutused peavad heakskiidetud kasvanduste loetelu ja teevad selle üldsusele kättesaadavaks.

III PEATÜKK

KOERTE JA KASSIDE IDENTIFITSEERIMINE JA REGISTREERIMINE

Artikkel 17

Koerte ja kasside identifitseerimine ja registreerimine

1. Alates [kolm aastat pärast jõustumise kuupäeva] märgistatakse kõik liidus asuvates ettevõtetes loovutamiseks peetavad koerad ja kassid, sealhulgas kasvandustes peetavad täiskasvanud koerad ja kassid, varjupaikades peetavad koerad ja kassid ning füüsiliste isikute poolt loovutatavad koerad ja kassid identifitseerimiseks mikrokiipi sisaldava nahaaluse transpondriga vastavalt II lisale. Ettevõtteid haldavad ettevõtjad tagavad, et nende ettevõtetes sündinud koerad ja kassid märgistatakse identifitseerimiseks kuupäevaks, mil nad liidus loovutatakse, või hiljemalt kolme kuu jooksul pärast looma sündi. Transpondri paigaldab veterinaararst või see toimub veterinaararsti vastutusel.
2. Alates [kolm aastat pärast jõustumise kuupäeva] registreerib veterinaararst või tema vastutusel tegutsev abiline lõike 1 kohaselt identifitseeritud koerad ja kassid artiklis 19 osutatud riiklikus andmebaasis. Kasvandustes peetavad koerad ja kassid registreeritakse koerte või kasside eest vastutava kasvanduse omaniku nimele. Varjupaikades peetavad koerad ja kassid registreeritakse varjupaiga eest vastutava isiku nimele. Füüsiliste isikute puhul, kes kavatsevad liidus loovutada koera või kassi, registreeritakse loom selle isiku nimele. Koera või kassi iga järgmine omanik või looma eest vastutav isik tagab, et omaniku või vastutava isiku vahetus registreeritakse artiklis 19 osutatud andmebaasis.
3. Alates [kolm aastat pärast jõustumise kuupäeva] esitab koera või kassi loovutaja enne looma loovutamist liidus looma võtjale alljärgneva:

- a) tõend looma identifitseerimise ja registreerimise kohta vastavalt lõigetele 1 ja 2;
- b) järgmine teave koera või kassi kohta:
 - i) liik,
 - ii) sugu,
 - iii) sünnikuupäev ja -riik ning
 - iv) tõug, kui see on asjakohane.

Looma võtjal peab olema võimalik kontrollida loovutatud looma identifitseerimise ja registreerimise andmeid lõikes 7 osutatud süsteemi kaudu.

4. Veebiplatvormide pakkujad tagavad alates [*viis aastat pärast jõustumise kuupäeva*], et nende veebiliides on kavandatud ja korraldatud nii, et koerte ja kasside loovutajad saaksid täita lõikest 3 tulenevaid kohustusi kooskõlas määruse (EL) 2022/2065 artikliga 31, ning teavitavad looma võtjaid nähtaval viisil võimalusest kontrollida looma identifitseerimist ja registreerimist lõikes 6 osutatud süsteemi veebilingi kaudu.

Koerte ja kasside loovutaja vastutab ainuisikuliselt veebiplatvormi liidese kaudu esitatud teabe täpsuse eest. Ühtegi käesoleva lõike sätet ei tõlgendata nii, nagu kehtestataks sellega veebiplatvormi pakkujale üldine jälgimiskohustus määruse (EL) 2022/2065 artikli 8 tähenduses.

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määratakse kindlaks teave, mille looma loovutajad peavad esitama identifitseerimise ja registreerimise tõendina vastavalt lõike 3 punktile a, juhul kui koeri ja kasse pakutakse veebiplatvormide kaudu või juhul, kui neid pakutakse muul viisil. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.
6. Komisjon tagab, et alates [*kolm aastat pärast jõustumiskuupäeva*] on üldsusele tasuta kättesaadav süsteem, mis kontrollib loovutatavate kasside või koerte identifitseerimise ja registreerimise autentsust automaatselt artiklis 19 osutatud andmebaasist. Komisjon võib usaldada selle süsteemi arendamise, hooldamise ja käitamise sõltumatule üksusele. Süsteem peab täitma järgmisi kriteeriume:
- koera või kassi identifitseerimise ja registreerimise autentsuse usaldusväärne kontroll artiklis 19 osutatud riiklike andmebaaside abil;
 - andmekaitsemeetmete järgimine kooskõlas määrusega (EL) 2018/1725⁹ ja määrusega (EL) 2016/679¹⁰.
7. Komisjon võtab [*kolm aastat pärast jõustumise kuupäeva*] vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse lõikes 6 osutatud süsteemi järgmisi aspekte:
- süsteemi põhifunktsioonid;
 - süsteemile esitatavad tehnilised, elektroonilised ja krüpteerimisnõuded.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ELT L 295, 21.11.2018, lk 39.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus), ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

IV PEATÜKK PÄDEVAD ASUTUSED

Artikkel 18

Koolitus

Artikli 9 kohaldamiseks määravad liikmesriigid pädeva asutuse, mis

- a) tagab koolituskursuste pakkumise loomahoolidajatele;
- b) kiidab heaks punktis a osutatud kursuste sisu.

Artikkel 19

Koerte ja kasside andmebaasid

1. Pädevad asutused loovad alates [kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] mikrokiibitud koerte ja kasside registreerimiseks andmebaasi ja haldavad seda.
2. Liikmesriigid tagavad, et nende lõikes 1 osutatud andmebaasid on alates [viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] koostalitlusvõimelised teiste liikmesriikide samasuguste andmebaasidega, nii et koera või kassi identifitseerimist on võimalik autentida ja jälgida kogu liidus.
3. Hiljemalt [kohaldamise kuupäev] kehtestab komisjon rakendusaktidega nõuded lõikes 1 osutatud andmebaaside kohta seoses järgmisega:
 - a) nende sisu;
 - b) nende liikmesriikidevaheline koostalitlusvõime;
 - c) nende funktsioon tõendada koera või kassi identifitseerimist ja registreerimist, nagu on osutatud artikli 17 lõike 3 punktis a;
 - d) register, kus liikmesriigid deklareerivad oma andmebaasid, ning vajalikud parameetrid nende andmebaaside omavaheliseks ühendamiseks vastavalt punktile b;
 - e) juurdepääs artikli 17 lõikes 6 osutatud süsteemile koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise autentsuse kinnitamiseks;
 - f) andmekaitset käsitlevad sätted vastavalt määrusele (EL) 2018/1725 ja määrusele (EL) 2016/679.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 20

Andmete kogumine loomade heaolu kohta ja aruandlus

1. Pädevad asutused koguvad, analüüsivad ja avaldavad III lisas esitatud andmeid.
2. Pädevad asutused koostavad 31. augustiks iga kolme aasta järel alates [kuus aastat pärast jõustumise kuupäeva] aruande, milles esitatakse lõikes 1 osutatud andmed ja

eelneval aastal kogutud andmete kokkuvõtte, ning esitavad selle masinloetaval kujul komisjonile.

3. Komisjon võib rakendusaktidega kehtestada ühtlustatud metoodika lõikes 1 osutatud andmete kogumiseks ning samuti kehtestada lõikes 2 osutatud aruande vormi. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

V PEATÜKK

KOERTE JA KASSIDE TOOMINE LIITU

Artikkel 21

Koerte ja kasside toomine liitu

1. Alates [*viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] võib koeri ja kasse liidus turuleviimiseks liitu tuua üksnes juhul, kui nende pidamisel on järgitud ühte alljärgnevatest:
 - a) käesoleva määruse II peatükk;
 - b) tingimused, mille liit on tunnistanud samaväärseks käesolevas määruses sätestatud tingimustega; või
 - c) nõuded, mis sisalduvad liidu ja eksportiva riigi vahelises erilepingus, kui see on asjakohane.
2. Alates [*viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*] võib koeri ja kasse turuleviimiseks või loovutamiseks liitu tuua üksnes tingimusel, et nad on pärit kolmandast riigist või territooriumilt ja ettevõttest, mis on määruse (EL) 2017/625 artiklite 126 ja 127 kohaselt loetellu kantud.
3. Alates [*käesoleva määruse jõustumise kuupäev pluss viis aastat*] peab kolmandatest riikidest ja territooriumidelt liitu toodavate koerte ja kasside ametlik sertifikaat sisaldama kinnitust, mis tõendab vastavust lõikele 1 ja millega kinnitatakse, et koerad ja kassid on pärit lõike 2 kohaselt loetellu kantud ettevõttest.
4. Ilma et see piiraks määruse (EL) nr 576/2013 artikli 10 lõike 1 punkti a ja määruse (EL) 2020/692¹¹ artikli 74 lõike 1 kohaldamist, identifitseeritakse liitu toodavad koerad ja kassid jälgitavust võimaldava mikrokiibiga, nagu on osutatud artikli 17 lõikes 1.

Juhul kui liitu toodavad koerad või kassid ei ole artikli 19 lõikes 1 osutatud liikmesriikide andmebaasis veel registreeritud, tagab looma omanik või looma eest vastutav isik pärast looma sihtkohta jõudmist, et loom registreeritakse saabumisejärgse 48 tunni jooksul ühes liikmesriikide andmebaasides.
5. Komisjonil on õigus kehtestada rakendusaktidega menetlus, millega liit vastavalt lõike 1 punktile b tunnistab, et tingimused on samaväärsed. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

¹¹ Komisjoni 30. jaanuari 2020. aasta delegeeritud määrus (EL) 2020/692, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses teatavate loomade, loomse paljundusmaterjali ja loomsete saaduste saadetiste liitu toomise ning nende järgneva liikumise ja käitlemise eeskirjadega (ELT L 174, 3.6.2020, lk 379).

VI PEATÜKK MENETLUSSÄTTED

Artikkel 22 Lisade muutmine

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse käesoleva määruse lisasid, et võtta arvesse teaduse ja tehnika arengut, sealhulgas vajaduse korral EFSA teaduslikke arvamusi, ning sotsiaalsed, majanduslikku ja keskkonnamõju seoses järgmisega:

- a) söötmise sagedus ja võõrutamine;
- b) temperatuurivahemikud;
- c) valgustamise parameetrid;
- d) koera- ja kassiaedikute disain;
- e) söötmis- ja jootmisvahendite disain;
- f) ruumi mõõtmed koerte ja kasside eri kategooriate puhul;
- g) tiinuste sagedus;
- h) emaste koerte ja emaste kasside vanuse alampiir järglaste saamiseks;
- i) sotsialiseerumine, rikastamine ja muud meetmed koerte ja kasside käitumuslike vajaduste rahuldamiseks;
- j) nõuded koerte ja kasside märgistamiseks kasutatavate transpondrite suhtes;
- k) andmed, mida kogutakse valdkondliku poliitika järelevalveks ja hindamiseks.

Kõik lisades esitatud nõuete muudatused põhinevad ajakohastatud teaduslikel või tehnilistel tõenditel, eelkõige seoses eritingimustega, mis on vajalikud käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate koerte ja kasside heaolu tagamiseks. Kui see on asjakohane, nähakse kõnealustes delegeeritud õigusaktides ette piisavad üleminekuperioodid ettevõtjatele, keda muudatused mõjutavad, et nad saaksid kohaneda uute nõuetega.

Artikkel 23 Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 6 lõikes 4, artikli 10 lõikes 2 ja artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäevast].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 6 lõikes 4, artikli 10 lõikes 2 ja artiklis 22 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 6 lõike 4, artikli 10 lõike 2 ja artikli 22 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EÜ) nr 178/2002 artikli 58 lõike 1 alusel loodud alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

VI PEATÜKK

RANGEMAD SISERIIKLIKUD MEETMED JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 25
Rangemad siseriiklikud meetmed

1. Käesolev määrus ei takista liikmesriike säilitamast käesoleva määruse jõustumise ajal kehtivaid rangemaid siseriiklikke eeskirju, mille eesmärk on koerte ja kasside heaolu ulatuslikum kaitse, tingimusel et need eeskirjad ei ole vastuolus käesoleva määrusega ega takista siseturu nõuetekohast toimimist. Enne [*käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva*] teavitavad liikmesriigid komisjoni sellistest siseriiklikest eeskirjadest. Komisjon juhib neile eeskirjadele teiste liikmesriikide tähelepanu.
2. Käesolev määrus ei takista liikmesriike võtmast rangemaid siseriiklikke meetmeid, mille eesmärk on tagada liikmesriigi territooriumil asuvates ettevõtetes peetavate koerte ja kasside heaolu ulatuslikum kaitse järgmistes loomade heaoluga seotud küsimustes:
 - a) pidamistingimused;
 - b) keha muutvad operatsioonid;
 - c) rikastamine;
 - d) valiku- ja aretusprogrammid, sealhulgas järglaste saamise vanuse alam- ja ülempiir.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni sellistest siseriiklikest eeskirjadest enne nende vastuvõtmist. Komisjon juhib neile eeskirjadele teiste liikmesriikide tähelepanu.

3. Lõikes 2 osutatud meetmed on lubatud üksnes tingimusel, et need ei ole vastuolus käesoleva määrusega ega takista siseturu nõuetekohast toimimist.
4. Liikmesriigid ei keela ega takista oma territooriumil teises liikmesriigis peetavate koerte ja kasside turuleviimist põhjusel, et asjaomaseid koeri ja kasse ei ole peetud kooskõlas rangemate siseriiklike loomade heaolu eeskirjadega.

Artikkel 26

Aruandlus ja hindamine

1. Artikli 20 kohaselt saadud aruannete ja asjakohase lisateabe põhjal avaldab komisjon [seitse aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta järel järelevalvearuande liidus turule viidud koerte ja kasside heaolu kohta.
2. Hiljemalt [15 aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] hindab komisjon käesolevat määrust, sealhulgas koerte ja kasside järglaste saamise vanuse võimalikku ülempiiri, ning esitab peamiste järelduste kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud aruandluse eesmärgil esitavad liikmesriigid komisjonile kõnealuste aruannete koostamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 27

Karistused

Liikmesriigid kehtestavad käesoleva määruse rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 28

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates [kaks aastat alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast], kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

Sisukord

1.	ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK	3
1.1.	Ettepaneku/algatuse nimetus	3
1.2.	Asjaomased poliitikavaldkonnad	3
1.3.	Ettepanek/algatus käsitleb:.....	3
1.4.	Eesmärgid.....	3
1.4.1.	Üldeesmärgid	3
1.4.2.	Erieesmärgid	3
1.4.3.	Oodatavad tulemused ja mõju	3
1.4.4.	Tulemusnäitajad	4
1.5.	Ettepaneku/algatuse põhjendused	4
1.5.1.	Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava	4
1.5.2.	ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud. ..	4
1.5.3.	Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid	5
1.5.4.	Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega	5
1.5.5.	Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang.....	5
1.6.	Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju.....	6
1.7.	Ettenähtud eelarve täitmise viisid	6
2.	HALDUSMEETMED.....	7
2.1.	Järelevalve ja aruandluse reeglid	7
2.2.	Haldus- ja kontrollisüsteem(id).....	7
2.2.1.	Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus	7
2.2.2.	Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta.....	8
2.2.3.	Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).....	9
2.3.	Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed	9
3.	ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU	11

3.1.	Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub	11
3.2.	Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele	12
3.2.1.	Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade.....	12
3.2.2.	Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund	15
3.2.3.	Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade	16
3.2.4.	Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.....	18
3.2.5.	Kolmandate isikute rahaline osalus.....	18
3.3.	Hinnanguline mõju tuludele	19

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: määrus, mis käsitleb koerte ja kasside heaolu ja nende jälgitavust

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Rubriik 1: Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

☒ uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁶³

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Ettepaneku eesmärk on luua ühtne heaolu raamistik koertele ja kassidele, keda peetakse ettevõtetes ja loovutatakse liidus, eesmärgiga vältida loomadele tekitatavaid tõsiseid kannatusi, ebaausaid kaubandustavasid, sh pettust, ning kaitsta tarbijaid.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr

1. Tagada loomade heaolu ühtsed nõuded koerte ja kasside kasvatamiseks, pidamiseks, turuleviimiseks ja loovutamiseks.

2. Parandada liidu turule viidavate või loovutatavate koerte ja kasside jälgitavust.

3. Suurendada loomahooldajate pädevust.

4. Tugevdada tarbijakaitset.

5. Täiendada koerte ja kasside importi käsitlevaid kehtivaid norme.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Erieesmärk nr 1

Tagada paremad elutingimused ettevõtetes peetavatele koertele ja kassidele.

Erieesmärk nr 2

Vähendada koerte ja kassidega ebaseadusliku kauplemise riski.

Erieesmärk nr 3

Tagada koerte ja kasside parem kohtlemine.

Erieesmärk nr 4

⁶³

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Suurendada tarbijate teadlikkust koerte või kasside ostmise ajal.

Erieesmärk nr 5

Vähendada koerte ja kasside ebaseadusliku importimise riski.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Erieesmärk nr 1

Heakskiidetud kasvandustes registreeritud koerte ja kasside arv.

Erieesmärk nr 2

ELi tasandil koostalitlusvõimelistes riiklikes andmebaasides registreeritud koerte ja kasside arv.

Erieesmärk nr 3

Riikliku koolituse läbinud loomahoolijate arv aasta kohta.

Erieesmärk nr 4

Interneti kaudu pakutavate koerte ja kasside identifitseerimise ja registreerimise automaatsete kontrollide arv.

Erieesmärk nr 5

iRASFFis registreeritud kolmandatest riikidest pärit ebaseadusliku kauplemise juhtumite arv.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Ettepaneku eesmärk on kehtestada ettevõtetes peetavate koerte ja kasside toitumise, pidamisalade ja majandamise nõuded ning valu tekitavaid tavaid keelavad nõuded. Lisaks sellele kehtestatakse sellega rangemad tingimused koerte ja kasside jälgitavusele ning rangemad eeskirjad nende loomade impordi suhtes.

Kui määrus võetakse 2024. aastal vastu, siis võidakse seda rakendada alates 2025. aastast. Vajadus rahaliste vahendite järele tekib seega alates määruse jõustumise kuupäevast (2024. aasta lõpp või 2025. aasta).

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex ante*)

Praegu puuduvad koerte ja kasside heaolu käsitlevad ELi õigusaktid, samas kui olukord liikmesriikides on väga erinev ja ebaühtlane nii heaolunõuete kui ka jälgitavuse seisukohast. Ühtse raamistiku puudumisel on liikmesriikide individuaalsetel meetmetel piiratud mõju ja see ei võimalda lahendada olulisi probleeme, kui koerte ja kassidega ELis vabalt kaubeldakse. Lisaks sellele lihtsustab ühtsete jälgitavusnormide puudumine ebaseaduslikku kaubandust kolmandatest riikidest.

Oodatav tekkiv liidu lisaväärtus (*ex post*)

Ettepanekuga kehtestatakse ühtsed nõuded loomade heaolustandarditele koerte ja kasside pidamisel ning nende jälgitavusele. See lähenemisviis loob võrdsed tingimused kõigile ELi ettevõtjatele, sh liikmesriikides, kus praegu puuduvad loomade heaolu alased õigusaktid. Lisaks sellele on ELi tarbijad paremini kaitstud selliste koerte ja kasside ostmise eest, kes ei ole terved ning kes on vaimselt või muul viisil häiritud varasema halva kohtlemise tõttu.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Määrus põhineb liikmesriikide ja sidusrühmade erinevatel kogemustel ja teaduslikul teabel.

Ettepanekus võetakse arvesse ELi loomade heaolu käsitleva platvormi vabatahtlike algatuste järeldusi lemmikloomade (koerte ja kasside) tervise ja heaolu kohta kaubanduses, mis sisaldavad rida juhiseid vastutustundliku koerte ja kasside kasvatamise, koerte ja kasside kaubandusliku liikumise, kutsikate ja kassipoegade sotsialiseerimise, koeri müüvate veebiplatvormide kohta ning juhiseid koerte ostjatele ja soovitusi ettevõtetes peetavate koerte ja kasside heaolu seadusega reguleerimiseks.

Lisaks sellele põhineb ettepanek Euroopa Toiduohutusameti teaduslikul ja tehnilisel abil, mis käsitleb kaubanduslikes kasvandustes peetavate kasside ja koerte pidamisalade ja tervisega seotud heaoluaspekte. Kõnealune EFSA aruanne sisaldab soovitusi pidamisalade tüübi, seal liikumise, pidamisalade temperatuuri ja valguse ning tervise kohta ja valu tekitavate kirurgiliste protseduuride vältimise kohta.

1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*

Määrus on osa ühtse turu programmi toidu tegevussuunast ja see toimib koosmõjus digitaalarengu tegevuskavaga, mis edendab digilahendusi, et tagada inimestele neile vajalik õiglane ja konkurentsivõimeline majandus.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Kulud kaetakse ühtse turu programmi toidu tegevussuunast, võttes arvesse, et käesoleva määruse eesmärgid aitavad saavutada programmi ühte põhieesmärki, s.o panustavad ELi strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkidesse, mis käsitlevad loomade heaolu parandamist.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ Piiratud kestusega

- ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

✓ Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku 2025–2027,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid⁶⁴

✓ Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

- ✓ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- ✓ rakendusametite kaudu

☐ Jagatud eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

☐ Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- ☐ Euroopa Investeeringuspangale ja Euroopa Investeeringufondile;
- ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;
- ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- Kui märgitud on mitu eelarve täitmise viisi, esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.

Märkused

[...]

[...]

⁶⁴

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud BUDGpedia veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Ettepanekuga nõutakse, et liikmesriigid teataksid komisjonile iga kolme aasta tagant andmed järelevalve ja hindamise eesmärgil.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Kooskõlas Euroopa Komisjoni juhtimisaruandega viib tervise ja toiduohutuse peadirektoraat (SANTE) oma tegevust ellu vastavalt kohaldatavatele õigusnormidele, töötab avatud ja läbipaistval viisil ning järgib ootuspäraseid kõrgetasemelisi kutse- ja eetikanõudeid.

Meetmeid, mille eesmärk on parandada ettevõtetes peetavate koerte ja kasside heaolu, rakendatakse eelarve otsese täitmise kaudu, kasutades finantsmääruses ette nähtud eelarve täitmise viise, milleks on peamiselt toetused ja hanked. Otsene eelarve täitmine võimaldab sõlmida toetuslepinguid ja teenuste hankelepinguid toetusesaajate/töövõtjatega, kes on otse kaasatud tegevusse, millega aidatakse kaasa liidu poliitika elluviimisele. Komisjon tagab rahastatavate meetmete tulemuste otsese seire. Rahastatavate meetmetega seotud maksete tegemise korda kohandatakse vastavalt finantstehingutega seotud riskidele.

Komisjoni kontrollide tulemuslikkuse, tõhususe ja säästlikkuse tagamiseks on strateegia eesmärk eel- ja järelkontrollide tasakaal ning kooskõlas finantsmäärusega keskendutakse toetuste/lepingute rakendamise kolmele põhietapile:

- määruse poliitikaeesmärkidele vastavate ettepanekute/pakkumuste valimine;
- rakendamise, järelevalve ja järelhindamisega seotud kontrollid, mis hõlmavad projektide elluviimist, riigihankide, eelrahastust, vahe- ja lõppmakseid, tagatiste haldamist;
- tehingute valimi järelkontroll toetusesaajate/töövõtjate tegevuskohtades. Selliste tehingute valimisel ühendatakse riskianalüüs ja juhuslik valik.

Tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi (SANTE) suhtes kohaldatakse halduskontrolle, sh eelarvekontrolli, siseauditeid ja aastaaruandeid, mille koostavad Euroopa Kontrollikoda ja siseauditi talitus, ELi eelarve täitmisele iga-aastast heakskiidu andmist ning Euroopa Pettustevastase Ameti (edaspidi „OLAF“) võimalikke uurimisi, et tagada eraldatud ressursside nõuetekohane kasutamine.

Kooskõlas komisjoni sisekontrolliraamistikuga⁶⁵ on tervise ja toiduohutuse peadirektoraat koostanud sisekontrolli strateegia, mis keskendub finantsjuhtimisele ja selle vastavusele finantsmäärusele, eelkõige seoses viie kontrollieesmärgiga⁶⁶ ning kulutõhusate ja tulemuslike kontrollide ning pettustevastaste meetmete peamise

⁶⁵ C(2017) 2373, 19.4.2017.

⁶⁶ Kooskõlas COSO sisekontrolli mudeliga, mis võeti vastu komisjoni sisekontrolli raamistiku viimases versioonis: C(2017) 2373, 19.4.2017, 3. Teatis komisjonile sisekontrolli raamistiku muutmise kohta (C(2017) 2373, 19.4.2017), millega asendatakse dokumendiga SEC(2001)2037 kehtestatud ja dokumendiga SEC(2007)1341 muudetud sisekontrollistandardid.

põhimõtetega. Strateegia on muutuv dokument, mida ajakohastatakse korrapäraselt ja mille võtab vastu tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi haldusnõukogu.

Tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi riskijuhtimise ja sisekontrolli eest vastutav direktor vastutab kõigi asjasse puutuvate töötajate kontrollistrateegia koostamise, ajakohastamise ja sellest teavitamise kooskõlastamise eest. Selleks algatab direktor igal aastal sisekontrollisüsteemi aastahindamise, mis lisatakse tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi iga-aastasessse tegevusaruandesse.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Riskijuhtimine on täielikult kaasatud tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi kavandamis- ja kontrollitsükklisse. Kõige olulisemad riskid tehakse kindlaks iga-aastase riskihindamise käigus. Keskendutakse jääkriskipositsioonile, võttes arvesse kõiki riski maandamiseks juba võetud meetmeid. Tegevus lõpeb peadirektori juhitavate aruteludega kõrgema juhtkonna tasandil. Nn kriitilise tähtsusega riskidest teatatakse komisjonile koos tegevuskavaga nende vähendamiseks vastuvõetava tasemeni. Tegevuskavade rakendamise järelevalveks koostatakse igal aastal eduaruanded ja neist antakse volinikule teada vahearuande kontekstis.

Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat on kaasanud riskijuhtimise oma eelarve täitmise protsessidesse. Potentsiaalsed riskid, mureküsimused või probleemid tehakse kindlaks finantsjuhtimise protsessi igas etapis.

Uue määruse rakendamisel keskendutakse riigihankelepingute sõlmimisele ning mitmele konkreetsele tegevusele ja organisatsioonile antavatele toetustele.

Riigihankelepinguid sõlmitakse peamiselt sellistes valdkondades nagu tootearendus (nt konsulteerimine sidusrühmadega) ja edendustegevus (kasutuselevõtu toetamiseks).

Toetusi antakse peamiselt komisjoni tootearendustegevuse toetamiseks.

Peamised riskid on järgmised:

- valitud projektide või lepingute ebapiisava rakendamise, kehvade kvaliteedi või viivituste tõttu ei saavutata määruse eesmärgi täielikult;
- eraldatud vahendite ebatõhus või ebamajanduslik kasutamine nii toetuste (rahastamiseskirjade keerukus) kui ka hangete puhul (konkureerida on võimalik vaid piiratud arvul nõutavate erialateadmistega ettevõtjatel, mis ei paku piisavat võimalust võrrelda hinnapakumisi osas sektorites);
- komisjoni mainerisk, kui avastatakse pettus või kuritegu; kolmandate isikute sisekontrollisüsteemid tagavad üksnes osalise kindluse, kuna erisuguseid töövõtjaid ja toetusesaajaid on väga palju ja kõik nad kasutavad oma kontrollisüsteeme.

Komisjon on eespool nimetatud riskide maandamiseks kehtestanud sisemenetlused. Sisemenetlused on täielikult kooskõlas finantsmäärusega ning hõlmavad pettusevastaseid meetmeid ja kulutõhususe kaalutlusi. Seda arvesse võttes otsib komisjon pidevalt võimalusi, et eelarve täitmist täiustada ja tõhustada. Kontrolliraamistikul on järgmised põhitunnused.

Kontrollid enne projektide rakendamist ja rakendamise ajal

- Kehtestatakse asjakohane projektijuhtimissüsteem, et pöörata tähelepanu projektide ja lepingute panusele poliitikaeesmärkide saavutamisse, tagada kõigi osalejate

süstemaatiline kaasamine, kehtestada korrapärane projektijuhtimise aruandlus, mida täiendavad juhtumipõhised kohapealsed kontrollkäigud, sealhulgas riskiaruanded kõrgemale juhtkonnale, ning säilitada eelarve asjakohane paindlikkus;

- kasutatakse komisjonis väljatöötatud toetus- ja teenuslepingute näidiseid. Nendega on ette nähtud mitmesugused kontrollisätted, näiteks auditeerimistõendid, finantstagatised, kohapealsed auditid ja OLAFi-poolne kontroll. Lihtsustatakse kulude rahastamiskõlblikkuse eeskirju, kasutades näiteks ühikuhindu, kindlasummalisi makseid, kuludega sidumata osamakseid ja muid finantsmääruse pakutavaid võimalusi. Nii vähendatakse kontrollikuluseid ning keskendutakse kontrollidele suure riskiga valdkondades;

- kõik töötajad allkirjastavad hea halduse tava eeskirja. Valikumenetluses või toetuslepingute haldamises osalevad töötajad allkirjastavad (ka) deklaratsiooni huvide konflikti puudumise kohta. Personali koolitatakse korrapäraselt ning parimate tavade vahetamiseks kasutatakse võrgustikke;

- projekti tehnilist rakendamist kontrollitakse korrapäraselt töövõtjate ja toetusesaajate tehnilise edasijõudmise aruannete põhjal ning lisaks on üksikjuhtumite kaupa ette nähtud kohtumised töövõtjate ja toetusesaajatega ning kohapealsed kontrollkäigud.

Kontrollid projekti lõpus. Tehingute valimi põhjal tehakse järelauditeid, et kontrollida kohapeal kulunõuete rahastamiskõlblikkust. Kontrolli eesmärk on ennetada, avastada ja parandada finantstehingute seaduslikkuse ja korrektsusega seotud olulisi vigu. Kontrollide suure mõju saavutamiseks nähakse auditeeritavate toetusesaajate valimisel ette, et tuleb kombineerida riskipõhine valimine juhuvalikuga ja pöörata kohapealse auditi ajal võimaluse korral tähelepanu tegevuslikele aspektidele.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Komisjoni ning tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi sisekontrolli strateegias võetakse arvesse peamisi kulukäitumiseid ja juba mitme aasta jooksul võetud meetmeid, mille eesmärk on vähendada kontrollide kulusid, vähendamata seejuures kontrollide tulemuslikkust. Praegused kontrollisüsteemid on osutunud sobivaks, et vältida ja/või avastada vigu ja/või rikkumisi ning vigade või rikkumiste esinemise korral need parandada.

2.3. **Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed**

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 325 võitlevad EL ja selle liikmesriigid pettuste ja muu ELi finantshuve kahjustada võiva ebaseadusliku tegevuse vastu. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 317 ja finantsmääruse⁶⁷

⁶⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

artikli 36 kohaselt täidab Euroopa Komisjon ELi eelarvet kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega, kohaldades tulemuslikku ja tõhusat sisekontrolli,⁶⁸ mis hõlmab õigusnormide rikkumise ennetamist, tuvastamist ja korrigeerimist ning järeelmeetmete võtmist.

Eelarve otsese täitmise seotud meetmete puhul astub komisjon vajalikke samme, et kaitsta Euroopa Liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja rikkumiste avastamise korral alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega. Selleks võttis komisjon vastu pettustevastase strateegia 2019. aasta aprilli viimase ajakohastuse (COM(2019) 196) koos 2023. aasta juuli muudetud tegevuskavaga (COM(2023) 405). Peadirektoraadid ja rakendusametid on OLAFi esitatud metoodika põhjal töötanud välja ja rakendanud oma pettustevastase võitluse strateegia. Üldiselt ajakohastatakse seda iga kolme aasta tagant ning tehakse selle rakendamise järelevalvet ja sellest teatatakse korrapäraselt juhatusale. Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat on OLAFi esitatud metoodika põhjal töötanud välja ja rakendanud oma pettustevastase võitluse strateegia alates 2013. aastast. Seda ajakohastatakse iga kolme aasta tagant. Haldusnõukogu võttis viimase tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi pettustevastase strateegia, mis hõlmab aastaid 2021–2024, vastu 8. novembril 2021 pärast OLAFi korraldatud vastastikust hindamist. Selle rakendamise üle tehakse järelevalvet ja sellest antakse juhatusale aru kaks korda aastas.

Eelarve täitmiseks otsese juhtimise alusel rakendab komisjon mitmesuguseid meetmeid, näiteks järgmisi:

- määruse rakendamisest tulenevad otsused, kokkulepped ja lepingud annavad komisjonile, sealhulgas OLAFile ja kontrollikojaale sõnaselgelt õiguse viia ellu auditeid, kohapealseid kontrole ja inspekteerimisi ning nõuda tagasi alusetult makstud summad ja vajaduse korral määrata halduskaristusi;
- konkursikutse/hankemenetluse hindamise etapis kontrollitakse toetuse taotlejaid ja pakkujaid avaldatud menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide alusel, lähtudes deklaratsioonidest ning varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemist;
- kulude rahastamiskõlblikkuse eeskirju lihtsustatakse kooskõlas finantsmääruse sätetega;
- kõiki lepingute haldamisega seotud töötajaid ning toetusesaajate deklaratsioone kohapeal kontrollivaid audiitoreid ja kontrollijaid koolitatakse korrapäraselt pettuse ja õigusnormide rikkumisega seotud küsimustes ja suurendatakse nende teadlikkust kõnealustest küsimustest.

Volitatud eelarvevahendite kasutaja kindluse tagamise protsess põhineb kasutusel olevate kontrollisüsteemide võimekusel avastada märkimisväärseid või korduvaid puudusi. Kontrollisüsteemid koosnevad eri elementidest: tegevuse järelevalve ja kontroll, eelkontrollid, järelkontrollid ja auditid, mille viivad ellu siseauditi talitus ja Euroopa Kontrollikoda, ning samuti tervise- ja toiduauditid, mille viib ellu tervise ja toiduohutuse peadirektoraat ELi liikmesriikides ja kolmandates riikides. Kõigil osalistel on pettuste tõkestamisel ja avastamisel ülioluline roll.

⁶⁸

Teatis komisjonile sisekontrolliraamistiku läbivaatamise kohta (C(2017) 2373), mis võeti vastu 19.4.2017 (põhimõte 8, omadus 8.2).

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁶⁹	EFTA riigid ⁷⁰	kandidaatriigid ⁷¹	kolmanda d riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	03 02 06 Panustamine inimeste, loomade ja taimede hea tervise ja heaolu tagamisse	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

⁶⁹ Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁷⁰ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon

⁷¹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	1	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond
---	----------	--

Tervise ja toiduohutuse peadirektooraat ⁷²			Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027 ja järgmised	KOKKU
•Tegevusassigneeringud			–	–	–	–
03 02 06 Panustamine inimeste, loomade ja taimede hea tervise ja heaolu tagamisse	Kulukohustused	(1a)	0,500	0,500	0,500	1,500
	Maksed	(1b)	0,200	0,400	0,900	1,500
<u>Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud</u>			–	–	–	–
Eelarverida	–	3	–	–	–	–
Tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1a+3	0,500	0,500	0,500	1,500
	Maksed	=1b+3	0,200	0,400	0,900	1,500
Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)	0,500	0,500	0,500	1,500

⁷² Iga-aastased hoolduskulud 300 000 eurot ei ole hõlmatud, kuna neid kohaldatakse alates 2028. aastast ja need kuuluvad järgmise mitmeaastase finantsraamistiku alla.

	Maksed	(5)	0,200	0,400	0,900	1,500
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)	—	—	—	—
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 1 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6	0,500	0,500	0,500	1,500
	Maksed	= 5 + 6	0,200	0,400	0,900	1,500

○Tegevusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)	Kulukohustused	(4)	—	—	—	—
	Maksed	(5)	—	—	—	—
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU (kõik rubriigid)		(6)	—	—	—	—
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–6 assigneeringud KOKKU (vajalikud vahendid)	Kulukohustused	= 4 + 6	0,500	0,500	0,500	1,500
	Maksed	= 5 + 6	0,500	0,400	0,900	1,500

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud [õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas](#) (Euroopa Liidu üldeelarve komisjoni jao täitmise sise-eeskirju käsitleva komisjoni otsuse 5. lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevaheliseks konsulteerimiseks.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

– –			Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027 ja järgmised	KOKKU
Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat	–					
• Personalikulud			0,440	0,449	0,458	1,346
• Muud halduskulud			0,054	0,054	0,054	0,162
TERVISE JA TOIDUOHUTUSE PEADIREKTORAAT KOKKU	0,494		0,494	0,503	0,512	1,508
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	–	0,494	0,503	0,512	1,508
miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)						
			Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027 ja järgmised	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused		0,994	1,003	1,012	3,008
	Maksed		0,694	0,903	1,412	3,008

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid ↓			Aasta		Aasta		Aasta		KOKKU	
			2025		2026		2027 ja järgmised			
	1. tüüp	Keskmine kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 2 Parandada liidu turule viidavate või loovutatavate koerte ja kasside jälgitavust.										
– Väljund	Töötada välja veebiplatvormide kaudu pakkumise identifitseerimise ja registreerimise autentsuse kontrolli süsteem ning tagada selle esialgne käitamine ja riiklike andmebaaside koostalitlusvõime		–	0,500	–	0,500	–	0,500	–	1,500
Erieesmärk nr 2 kokku			–	0,500	–	0,500	–	0,500	–	1,500
KOKKU			–	0,500	–	0,500	–	0,500	–	1,500

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta	Aasta	Aasta	KOKKU
	2025	2026	2027 ja järgmised	

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7		–	–	–
Personalikulud	0,440	0,449	0,458	1,346
Muud halduskulud	0,054	0,054	0,054	0,162
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	0,494	0,503	0,512	1,508

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7[2] välja jäävad kulud	–	–	–	–
Personalikulud	–	–	–	–
Muud halduskulud	–	–	–	–
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	–	–	–	–

KOKKU	0,494	0,503	0,512	1,508
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027 ja järgmised
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)		2	2	2
20 01 02 03 (delegatsioonides)				
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)				
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)				
Muud eelarveread (märkige)				
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)		1	1	1
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)				
XX 01 xx yy zz ¹⁰	- peakorteris			
	- delegatsioonides			
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)				
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)				
Muud eelarveread (märkige)				
KOKKU		3	3	3

Personalivajadused kaetakse peadirektoraadi töötajatega, kes on juba määratud meedet haldama, ja/või paigutades töötajaid ümber peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	AD ametiastme töötaja täidab kõiki ülesandeid, mis on seotud suhtega liikmesriikide ja sidusrühmadega ning mis tahes õigusaktide koostamisega.
Koosseisuvälised töötajad	Lepinguline töötaja täidab ülesandeid, mis nõuavad konkreetseid eksperditeadmisi digivaldkonnas.

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- ☒ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

1,5 miljonit eurot tegevuskulusid eelarverea 03 02 06 raames aastatel 2025–2027 on hõlmatud eelarverea piires ümberpaigutamisega.

- ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruuses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.

Selgitage, mis on vajalik, märkides asjaomased rubriigid, eelarvread ja summad ning nimetades kasutatavad rahastamisvahendid.

- ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

Selgitage, mis on vajalik, märkides asjaomased rubriigid, eelarvread ja summad.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ⁷³	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

⁷³

N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevat aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁷⁴						
		Aasta N	Aasta N+1	Aasta N+2	Aasta N+3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

[...]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

[...]

⁷⁴

Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.